

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ (Α.Ε.Π.Π.)

1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της την 25η Απριλίου 2018 με την εξής σύνθεση:
Ειρήνη Αποκάρδου Πρόεδρος-Εισηγήτρια, Χρυσάνθη Ζαράρη και Ευαγγελία Μιχολίτση, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 16.03.2018 Προδικαστική Προσφυγή με Αριθμό Κατάθεσης– Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ)/260/19.03.2018 του προσφεύγοντος οικονομικού φορέα με την επωνυμία ....., με έδρα τα ....., οδός ....., αρ....., ΤΚ ....., όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του Πεδίου Βολής Κρήτης, που εδρεύει στα Χανιά και εκπροσωπείται νόμιμα και

Κατά της παρεμβαίνουσας ..... κατοίκου ....., οδός ....., αρ.....

Με την προδικαστική προσφυγή ο αιτών επιδιώκει α) την ακύρωση και ανάκληση: 1. Της υπ' αριθμ. Φ.600.1/43/110973 Σ.336/7.03.2018 απόφασης της αναθέτουσας αρχής ως προς τα σκέλη με τα οποία απορρίφθηκε η προφορά του και έγινε δεκτή η προφορά του οικονομικού φορέα ..... ως πληρούσα τους όρους και τις προδιαγραφές της Διακήρυξης και ως προς το ότι με την ανωτέρω απόφαση αποφασίστηκε η αποσφράγιση της οικονομικής προσφοράς του εν λόγω οικονομικού φορέα, 2. Του από 23 Φεβρουαρίου 2018 Πρακτικού της Επιτροπής Διενέργειας - Αξιολόγησης του διαγωνισμού ως προς τα παραπάνω σκέλη, 3. Πάσης άλλης συναφούς προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξης ή απόφασης των οργάνων του Διαγωνισμού, β) να απορριφθεί η προσφορά της εταιρείας ....., γ) να γίνει αποδεκτή η προσφορά του, δ) να ανασταλεί η διαδικασία του διαγωνισμού και ε) να ληφθεί κάθε πρόσφορο μέτρο για την αποκατάσταση της νομιμότητας.

Με την παρέμβαση η παρεμβαίνουσα επιδιώκει τη διατήρηση ισχύος της επίμαχης απόφασης.

Αριθμός απόφασης: 382/2018

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Ειρήνη Αφοκάρδου

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1.Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί e-παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του ΠΔ 39/2017, ύψους 1.410 ευρώ [βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό 197137050958 0516 0084 με την ένδειξη «δεσμευμένο», εκτύπωση αυτόματης δέσμευσης e-παραβόλου από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ) του Υπουργείου Οικονομικών και μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από την τράπεζα EUROBANK προς τον προσφεύγοντα όπου μεταξύ των περιλαμβανόμενων σε αυτό στοιχείων αναφορικά με το εν λόγω παράβολο είναι και η δια μέσου αυτής πληρωμή του)].

2.Επειδή το Πεδίο Βολής Κρήτης προκήρυξε με το με αρ. πρωτ. Φ.600.1/8/110148 Σ.72/15.01.2018 έγγραφό του, τον με αρ. 1/2018 Ανοικτό Ηλεκτρονικό Διαγωνισμό άνω των ορίων, για την Παροχή υπηρεσιών, συντήρησης-επισκευής των εγκαταστάσεων του ΠΒΚ (CPV 50700000-2 Υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης εγκαταστάσεων κτιρίου), συνολικής προϋπολογισθείσας αξίας 282.000,00 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., και κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή. Στον διαγωνισμό έλαβαν μέρος τρεις οικονομικοί φορείς μεταξύ των οποίων ο προσφεύγων και η παρεμβαίνουσα.

3.Επειδή η ως άνω διακήρυξη απεστάλη στις 16.01.2018 για δημοσίευση στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναρτήθηκε στις 18.10.2017 στο ΚΗΜΔΗΣ (Α.Δ.Α.Μ. 18PROC002562918) και στο ΕΣΗΔΗΣ και έλαβε αριθμό Συστήματος 52333.

4.Επειδή, ο διαγωνισμός, ως εκ του αντικείμενου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας, αλλά και ως ρητώς αναγράφεται στην οικεία διακήρυξη εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016, σύμφωνα με το άρθρ. 345 του ν. 4412/2016.

5.Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκε την 16.03.2018 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση

Αριθμός απόφασης: 382/2018

κοινοποιήθηκε στους προσφέροντες μέσω ΕΣΗΔΗΣ την 07.03.2018, β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ 39/2017 και είναι νομίμως υπογεγραμμένη γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ από τον προσφεύγοντα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016 και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4, και την παρ. 2 του άρθ. 8 του ΠΔ 39/2017.

6. Επειδή σε συνέχεια σχετικού αιτήματος αναστολής – προσωρινών μέτρων, που ενσωμάτωσε ο προσφεύγων στην υπό εξέταση προσφυγή, εκδόθηκε η Α150/2018 απόφαση με την οποία ανεστάλη η πρόοδος της διαγωνιστικής διαδικασίας μέχρι την έκδοση της απόφασης της ΑΕΠΠ επί της προσφυγής.

7. Επειδή ο προσφεύγων, ως προσφέρων, θεμελιώνει έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της προσβαλλόμενης απόφασης, ως προς το μέρος που αφορά στην απόρριψη της προσφοράς του. Ωστόσο, σχετικά με το αίτημα αποκλεισμού της παρεμβαίνουσας από τη συνέχιση της διαδικασίας ανάθεσης, όπως παγίως έχει κριθεί από τη νομολογία, διαγωνιζόμενος ο οποίος νομίμως αποκλείεται από διαγωνισμό δεν έχει έννομο συμφέρον να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της συμμετοχής άλλου διαγωνιζόμενου, καθόσον με τον αποκλεισμό του καθίσταται, ως προς το διαγωνισμό αυτό, τρίτος (βλ. Ε.Α. ΣτΕ 301/2011, 748/2010, 1317/2009, ΣτΕ 2817/2008, 1450/2007 και 666/2006). Κατ' εξαίρεση, όμως, και προς διασφάλιση της αρχής του ενιαίου μέτρου κρίσης, η οποία αποτελεί ειδικότερη έκφανση των αρχών της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας που διέπουν το σύνολο του ενωσιακού δικαίου των δημοσίων συμβάσεων, με έννομο συμφέρον προβάλλει ισχυρισμούς αναφερόμενους αποκλειστικώς στην αποδοχή της συμμετοχής άλλου διαγωνιζόμενου, παρά τη συνδρομή λόγου αποκλεισμού ίδιου με εκείνον που απετέλεσε την αιτιολογία αποκλεισμού του (πρβλ. Ε.Α. ΣτΕ 174/2016, 44/2014, 106/2013, 380/2012, 671/2011, 1156, 329/2010, 246/2009). Επομένως, υπό την επιφύλαξη των ανωτέρω, εν γένει παραδεκτώς ασκείται η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή.

Αριθμός απόφασης: 382/2018

8. Επειδή το από 23-2-2018 Πρακτικό της Επιτροπής Διενέργειας-Αξιολόγησης του Διαγωνισμού της αναθέτουσας αρχής σύμφωνα με το οποίο, μεταξύ άλλων, απορρίφθηκε η προσφορά του προσφεύγοντος και έγινε αποδεκτή η προσφορά της παρεμβαίνουσας, θεωρείται ότι συμπροσβάλλεται με την προσβαλλόμενη εγκριτική απόφαση διότι έχει γνωμοδοτικό χαρακτήρα και στερείται εκτελεστότητας (πρβλ. ΣτΕ 1600/2011, 514/2011,1812/2010) όπως απαιτείται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 360 του Ν.4412/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του ΠΔ 39/2017.

9.Επειδή την 20.03.2018 η αναθέτουσα αρχή προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής προς κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο -με ανάρτηση στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού-σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017.

10.Επειδή την 27.03.2018 η αναθέτουσα αρχή με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, απέστειλε στην ΑΕΠΠ τις με αριθ. πρωτ. Φ 600.1/65/111334 Σ 494 απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής, αντίστοιχα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθ. 365 παρ. 1 υποπαρ. β του Ν. 4412/2016 και 9 παρ. 2 περ. β του ΠΔ 39/2017.

11.Επειδή, η παρεμβαίνουσα κατέθεσε εμπροθέσμως την με αρ.145/28.03.2018 παρέμβαση, νομίμως υπογεγραμμένη, η οποία με προφανές έννομο συμφέρον αιτείται τη διατήρηση ισχύος της επίμαχης απόφασης καθόσον με την εν λόγω απόφαση κρίθηκε ως αποδεκτή η προσφορά της και απορρίφθηκε η προσφορά του προσφεύγοντος.

12. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 1^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346, παρ. 1, 360, και 366 του ν. 4412/2016 και των άρθρων 3 παρ. 1, και 15 του ΠΔ 39/2017.

13. Επειδή με την υπ' αριθμ. Φ.600.1/43/110973 Σ.336 απόφαση της αναθέτουσας αρχής της 7^{ης} Μαρτίου 2018 κρίθηκε ως μη αποδεκτή η προσφορά του προσφεύγοντος σε σύμπραξη με τους ..... και ....., διότι: *«α. Δεν καλύπτονται τα κριτήρια χρηματοοικονομικής επάρκειας που ρητά και επί ποινή απόρριψης απαιτεί το άρθρο 2 και 4 των Ειδικών Όρων, από την εταιρεία ....., αλλά ούτε και υπερκαλύπτονται ως προς αυτόν από κανέναν εκ των δύο άλλων μετεχόντων στην de facto ένωση οικονομικών*

Αριθμός απόφασης: 382/2018

φορέων, όπως ρητά απαιτείται από τα άρθρα 19 παρ.2 και 75 παρ.3 &4 Ν.4412/2016. β. Από τους ..... και ..... δεν έχει υποβληθεί η Υπεύθυνη Δήλωση του Ν.1599/1986 που ρητά και επί ποινή απόρριψης απαιτεί το άρθρο 2 παρ.2α(3) του Παραρτήματος «Α» της Προσθήκης 4/Α των Γενικών Όρων της Διακήρυξης, και η οποία απαιτείται για κάθε μέλος μιας Ένωσης Προμηθευτών όποια και αν είναι η νομική τους σχέση, κατά την πρόβλεψη του άρθρου 4.2.β των Ειδικών Όρων». Περαιτέρω, η προσβαλλόμενη έκρινε ως αποδεκτή την προσφορά της παρεμβαίνουσας της οποίας τα δικαιολογητικά κρίθηκαν ορθά και πλήρη και η οποία θα συνεχίσει στο επόμενο στάδιο του ανοίγματος των οικονομικών προσφορών.

14. Επειδή ο προσφεύγων, σε ό,τι αφορά την απόρριψη της προσφοράς του, ισχυρίζεται ότι: «1. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 της απόφασης του φορέα Φ.600.1/43/110973 Σ.366, παράγραφος 3 προκύπτει ότι η προσφορά της εταιρείας μας αντιμετωπίστηκε στο πνεύμα της ένωσης προμηθευτών-κοινοπραξίας και στα πλαίσια που η νομοθεσία διέπει προφορές από τέτοια σχήματα. Αναφέρεται συγκεκριμένα στο σημείο α. ...αλλά ούτε και υπερκαλύπτονται ως προς αυτόν από κανέναν εκ των δυο άλλων μετεχόντων στην de facto ένωση οικονομικών φορέων... καθώς και στο σημείο β. ...η οποία απαιτείται από κάθε μέλος μια Ένωσης Προμηθευτών.... Αντίθετα με τα παραπάνω η εταιρεία μας δεν μετείχε στο διαγωνισμό ως ένωση προμηθευτών αλλά ανεξάρτητα και σε συνεργασία με τρίτα πρόσωπα που δεν μετείχαν στο διαγωνισμό, εκμεταλλευόμενη το θεσμό της δάνειας εμπειρίας. Όπως ξεκάθαρα προκύπτει τόσο από τα σχετικά ΕΕΕΣ όσο και από τα συμφωνητικά συνεργασίας με τους παρέχοντες τη δάνεια εμπειρία, η συνεργασία μας δεν αφορά σε ένωση προμηθευτών ή κοινοπραξία.

Συγκεκριμένα σε ό,τι αφορά στο στην παράγραφο 3α, η αναθέτουσα αρχή ισχυρίζεται ότι βάσει του άρθρου 19 παρ.2 του Ν.4412/2016 στην περίπτωση ένωσης προμηθευτών η χρηματοοικονομική επάρκεια θα πρέπει να υπερκαλύπτεται από κάθε μέλος της ένωσης ξεχωριστά, γεγονός το οποίο είναι λανθασμένο και αντίθετο τόσο με τη διακήρυξη όσο και με την Εθνική και Ενωσιακή νομοθεσία όπου κάτι τέτοιο δεν αναφέρεται στη διακήρυξη. Για να ισχύει κάτι τέτοιο, όπως ισχύει για την Τεχνική και Επαγγελματική Ικανότητα του άρθρου 2 παρ. 1.δ. των Ειδικών Όρων όπου αναφέρεται ότι «σε

Αριθμός απόφασης: 382/2018

περίπτωση κοινοπραξίας η παρούσα απαίτηση ισχύει για κάθε έναν εταίρο ανάλογα με το πεδίο ειδικότητας/τεχνογνωσίας που προσφέρει» θα έπρεπε να αναφέρεται κάτι αντίστοιχο και στο ίδιο άρθρο παρ. 1.γ., γεγονός όμως που δεν υφίσταται τόσο για το άρθρο 2 όσο και για το άρθρο 4. Το παραπάνω προκύπτει από το Ν.4412/2016 άρθρο 19. Παρ.2. όπου αναφέρεται ότι: «Όπου κρίνεται αναγκαίο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διευκρινίζουν στα έγγραφα της σύμβασης τον τρόπο με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων θα πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας ή τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας κατά τα άρθρα 75, 76 και 77 εφόσον αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας». Η παραπάνω απόρριψη επίσης έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 3 των Ειδικών Όρων το οποίο προβλέπει την στήριξη στην ικανότητα τρίτων και ειδικά στην περίπτωση της χρηματοοικονομικής επάρκειας αναφέροντας «...οι οικονομικοί φορείς στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με τη απαιτούμενη με τη διακήρυξη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι εν λόγω οικονομικοί φορείς και αυτοί στους οποίους στηρίζονται είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης». Το παραπάνω προκύπτει και είναι σύμφωνο με το Αρ. 78 του Ν.4412/2016. Επιπλέον και αμέσως παρακάτω γίνεται διαχωρισμός για την περίπτωση της ένωσης οικονομικών φορέων ως ακολούθως «Υπό τους ίδιους όρους οι ενώσεις οικονομικών φορέων μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων», γεγονός που καταδεικνύει ότι το πρώτο αφορά σε άλλο σχήμα συνεργασίας και κατά συνέπεια στη δάνεια εμπειρία. Κατά συνέπεια και όπως αναφέρεται ρητά στην απόφαση 96/2017 παρ. 6 της ΑΕΠΠ «οι τρίτοι φορείς του άρ. 78 αρκεί να μην τελούν σε λόγο αποκλεισμού και κατά τα λοιπά δύνανται μεν να παράσχουν συμπλήρωση ικανοτήτων και επί των κριτηρίων επιλογής προς τον προσφέροντα (η προσφορά του οποίου κρίνεται ως προς τη δυνατότητα των αθροιστικών ικανοτήτων αυτού μετά των τρίτων φορέων να καλύψουν τα κριτήρια επιλογής), δεν υποχρεούνται φυσικά δε να τα πληρούν ένας προς ένας (επί παραδείγματι αν τίθεται όρος περί κύκλου εργασιών δεν απαιτείται να τον πληροί αυτοτελώς έκαστος φορέας, αλλά συνολικά η προσφορά». Τέλος,

Αριθμός απόφασης: 382/2018

η απόρριψη της εταιρείας μας έρχεται σε αντίθεση με την οδηγία 14 της ΕΑΑΣΗΣΥ η οποία αφορά στη δυνατότητα δανεισμού ικανότητας τρίτων και συγκεκριμένα αναφέρει ότι: Μέρος II: ... σχετικά με το δανεισμό της απαραίτητης για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό εμπειρίας από τρίτα πρόσωπα που δεν μετέχουν στο διαγωνισμό. Μέρος III iii.: ... οι εν λόγω διατάξεις δεν θεσπίζουν καταρχήν απαγόρευση προσφυγής ενός υποψηφίου ή προσφέρονται στις δυνατότητες ενός ή περισσότερων τρίτων, επιπλέον των δικών τους δυνατοτήτων, για την πλήρωση των κριτηρίων που τάσσει η αναθέτουσα αρχή. Η διαπίστωση αυτή επιρρωνύεται από σειρά διατάξεων της οδηγίας 2004/18/ΕΚ. Πρέπει επομένως να θεωρηθεί ότι επιτρέπεται η σώρευση των δυνατοτήτων περισσότερων οικονομικών φορέων για την πλήρωση των ελαχίστων απαιτήσεων ικανότητας που θέτει η αναθέτουσα αρχή... Κατά συνέπεια και αφού αυτή η δέσμευση των φορέων προκύπτει και τεκμηριώνεται όπως αυτό ζητείται στη διακήρυξη αρ.4 παρ.3, η εταιρεία μας μπορεί να χρησιμοποιήσει, μέσω δάνειας εμπειρίας, τη χρηματοοικονομική επάρκεια των τρίτων εταιρειών ..... και ....., σωρευτικά, και σε συνδυασμό με τη δική της, όπως και έχει πράξει. Τα παραπάνω αποδεικνύονται με τα σχετικά έγγραφα τα οποία έχει καταθέσει η εταιρεία μας, συγκεκριμένα:

- 14b. espd-response ..... signed
- 14c. espd-response ..... signed
- 8a. Συμφωνητικό Συνεργασίας ..... signed
- 8b. Συμφωνητικό Συνεργασίας ..... signed
- 7. ΥΔ Οικονομικής επάρκειας signed

2. Σε ότι αφορά στο στην παράγραφο 3β. της απορριπτικής απόφασης της αναθέτουσας αρχής, το άρθρο 4.2.β. των Ειδικών Όρων αφορά αφενός ενώσεις οικονομικών φορέων και αφετέρου αφορά αποκλειστικά και μόνο στο περιεχόμενο της συγκεκριμένης παραγράφου, δηλαδή στο ...τεχνικό προσωπικό για το οποίο υποβάλλεται κατάσταση προσωπικού που αποδεικνύει ότι διαθέτουν προσωπικό με τις ειδικότητες που να μπορούν να παρέχουν τις εργασίες που περιγράφονται...και όχι στο σύνολο του άρθρου. Η εταιρεία ..... στηρίζει την εταιρεία μας με το προσωπικό της ως υπεργολάβος, γεγονός που αποδεικνύεται αφενός με το σχετικό έντυπο ΕΕΕΣ

Αριθμός απόφασης: 382/2018

καθώς και με το συμφωνητικό συνεργασίας».

Εξάλλου, σε ό,τι αφορά στην αποδοχή της προσφοράς της παρεμβαίνουσας, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι: « 1. Στο Άρθρο 1 παρ. 1 των Γενικών Όρων αναφέρεται ότι δικαίωμα συμμετοχής έχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα των οποίων η δραστηριότητα δικαιολογεί την παροχή υπηρεσιών Συντήρησης-Επισκευής Εγκαταστάσεων (CPV 50700000-2)... Αντίθετα με τα παραπάνω, ο υποψήφιος ανάδοχος δεν διαθέτει σχετικούς κωδικούς δραστηριότητας ΚΑΔ. Αντίθετα οι κωδικοί δραστηριότητας οι οποίοι προκύπτουν βάση των εγγράφων τα οποία έχει υποβάλει στο διαγωνισμό είναι οι 7112, 4211 και 4299 οι οποίοι δεν καταδεικνύουν σχετική δραστηριότητα.

2. Ο διαγωνισμός αφορά σε προμήθεια υπηρεσιών συντήρησης-επισκευής εγκαταστάσεων γεγονός το οποίο σύμφωνα με το Ν.4412 Προσάρτημα Α Παράρτημα ΧΙ προϋποθέτει εγγραφή στο Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο. Αντίθετα με το παραπάνω από τα νομιμοποιητικά έγγραφα τα οποία έχει καταθέσει ο υποψήφιος προκύπτει μονάχα η εγγραφή του στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΤΕΕ).

Επιπλέον, λόγω του παραπάνω δεν έχει κατατεθεί το αποδεικτικό έγγραφο νομιμοποίησης «Πιστοποιητικό περί μεταβολών» της παραγράφου 3.β.(2) της Προσθήκης 5 στο παράρτημα Α. Τέλος, θεωρούμε ότι εφόσον πρόκειται για ατομική επιχείρηση θα έπρεπε να κατατεθεί ως αποδεικτικό έγγραφο νομιμοποίησης η έναρξη δραστηριότητας στη ΔΟΥ.

3. Στο άρθρο 2. Παρ.4 των Γενικών όρων η διακήρυξη αναφέρει ότι «οι υπεύθυνες δηλώσεις να φέρουν ημερομηνία ταυτόσημη με αυτή της ψηφιακής υπογραφής τους...Αντίθετα με το παραπάνω ο υποψήφιος ανάδοχος τόσο στο ΕΕΕΣ όσο και στις υπόλοιπες υπεύθυνες δηλώσεις τις οποίες έχει καταθέσει παρά το γεγονός ότι τις υπογράφει ψηφιακά δεν έχει συμπληρώσει ημερομηνία.

4. Στο άρθρο 4. Παρ.1 των Ειδικών Όρων η διακήρυξη απαιτείται ο μέσος ειδικός ετήσιος κύκλος εργασιών για τα οικονομικά έτη 2015, 2016, 2017 να μην είναι μικρότερος των 150.000€ για τη συστηματική παροχή υπηρεσιών συντήρησης-επισκευής εγκαταστάσεων. Αντίθετα με το παραπάνω ο υποψήφιος ανάδοχος έχει καταθέσει πίνακα από τον οποίο προκύπτει ότι:

□ Το σύνολο των 170.430,22€ διαφοροποιείται από αυτό το οποίο

Αριθμός απόφασης: 382/2018

αναγράφεται στο ΕΕΕΣ και συγκεκριμένα το ποσό των 159.340,91€.

□ Τα έργα τα οποία έχει συμπεριλάβει στον πίνακα αφορούν και τιμολόγια του 2018 τα οποία ακόμη και αν αφαιρεθούν το σύνολο που προκύπτει ήτοι 165.512,22€ ξανά έρχεται σε αντίθεση με αυτό που δηλώνει στο ΕΕΕΣ.

□ Έχει συμπεριλάβει έργα τα οποία καμία σχέση δεν έχουν τόσο με τη συντήρηση εγκαταστάσεων όσο και με τη συστηματική παροχή όπως αυτή απαιτείται από το σχετικό άρθρο. Συγκεκριμένα εάν τα έργα με Τ.Π.Υ. 124, 125, 12, 136, 137, 140, 146, 150, 152, 156, 162, 163, 164, 169, 170, 171, 172, 173 αφαιρεθούν από το σύνολο λόγω μη πλήρωσης της παραπάνω απαίτησης, το τελικό σύνολο θα διαμορφωθεί στις 145.409,02€ κάτω δηλαδή από το ελάχιστο των 150.000,00€ το οποίο απαιτείται από τη διακήρυξη.

Λόγω των παραπάνω και σε συνδυασμό με το Άρθρο 3 παρ. 4 και 6. των Ειδικών Όρων η προσφορά θε έπρεπε να απορριφθεί.

5. Στο άρθρο 4. Παρ.2β. των Ειδικών Όρων η διακήρυξη να υποβληθεί κατάσταση προσωπικού θεωρημένη από την αρμόδια αρχή που να αποδεικνύει ότι διαθέτει προσωπικό με ειδικότητες που μπορεί να παρέχει τις εργασίες που περιγράφονται στο Άρθρο 9. Αντίθετα με τα παραπάνω ο υποψήφιος ανάδοχος έχει καταθέσει πίνακα τον οποίο έχει συντάξει ο ίδιος καθώς και ελλιπείς πίνακες προσωπικού (όχι ετήσιους) και αναγγελίες προηγούμενων ετών από τα οποία δεν προκύπτει ότι διαθέτει το απαιτούμενο προσωπικό».

15. Επειδή στις από 27-3-2018 απόψεις της, ως προς την απόρριψη της προσφοράς του προσφεύγοντος, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει ότι: «(1) Όταν ένας οικονομικός φορέας που συμμετέχει σε Δημόσιο Διαγωνισμό στηρίζεται στις ικανότητες τρίτων για την τεχνική και επαγγελματική και την χρηματοοικονομική του επάρκεια, τυγχάνουν εφαρμογής οι προβλέψεις του άρθρου 307 και 254 του Ν.4412/2016 που ορίζουν ρητώς τους όρους υπό τους οποίους ένας οικονομικός φορέας δύναται να στηριχθεί στις ικανότητες τρίτων και οι οποίοι είναι οι ίδιοι «ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών που τον συνδέουν με αυτούς». Από το παραπάνω καθίσταται απολύτως σαφές ότι η αντιμετώπιση του υποψηφίου αναδόχου που στηρίζεται στις ικανότητες τρίτων είναι ακριβώς η ίδια, είτε πρόκειται για ένωση προμηθευτών, προσωρινή σύμπραξη ή απλή συνεργασία, καθώς δεν απαιτείται και είναι

άσχετη η περιβολή συγκεκριμένης νομικής μορφής ή μη για την υποβολή της προφοράς, κατά τη ρητή πρόβλεψη των ως άνω διατάξεων. Ειδικότερα και κατά τα ανωτέρω, η πλήρωση των κριτηρίων χρηματοοικονομικής επάρκειας ενός υποψηφίου αναδόχου -που τίθενται επί ποινή απόρριψης από το άρθρο 2 και 4 των Ειδικών Όρων της Διακήρυξης-, είτε αυτός συμμετέχει σε ένωση προμηθευτών, προσωρινή σύμπραξη ή στηρίζεται κατ' οιονδήποτε τρόπο στις ικανότητες τρίτων, πρέπει κατά τη συνδυαστική ρητή πρόβλεψη του άρθρου 19 παρ. 2 και 75 παρ. 3 και 4 Ν. 4412/2016 «...να ικανοποιείται από ένα εκ των μελών της ένωσης». Η ανωτέρω πρόβλεψη του Νόμου, που αναφέρεται συγκεκριμένα στην υποχρέωση υπερκάλυψης της χρηματοοικονομικής επάρκειας που ζητά η Αναθέτουσα Αρχή από τουλάχιστον έναν εκ των μετεχόντων ή υποστηριζόντων τον υποψήφιο Ανάδοχο, είναι απολύτως σαφής και δεν κάνει καμία απολύτως μνεία σε δυνατότητα σώρευσης για την πλήρωσή της, ώστε να επιτρέπει την έστω και κατ' ελάχιστον ελαστική ερμηνεία της εκ μέρους της Διοίκησης. Επιπλέον και εκ του περισσού, επισημαίνεται ότι και η σχετική Απόφαση της ΑΕΠΠ που επικαλείται ο Προσφύγων (Απ.96/2017) και αφορά έτσι κι αλλιώς σε διαφορετικό και μη αμφισβητούμενο ζήτημα, δεν περιέχει την αναφερόμενη από τον Προσφεύγοντα φράση της παρ.6 πουθενά (!), και ερμηνεύεται από τον Προσφεύγοντα καταχρηστικά και κατά το δοκούν, έναντι μιας απολύτως σαφούς διάταξης του ίδιου του Νόμου που ρυθμίζει ξεκάθαρα το ζήτημα.

(2) Επιπλέον και κατά τα ανωτέρω, αναφορικά με τον 2^ο λόγο απόρριψης της προφοράς του Προσφεύγοντα, επισημαίνεται ότι η υποχρέωση υποβολής των δικαιολογητικών του άρθρου 2 των Ειδικών Όρων και σύμφωνα με την πρόβλεψη και του άρθρου 2 παρ. 2 των Γενικών Όρων, απαιτείται και αφορά σε όλους του συμμετέχοντες στην προσφορά ενός υποψηφίου Ανάδοχου, όποια κι αν είναι η μεταξύ τους σχέση, και ασχέτως αν τα επί της ουσίας κριτήρια που περιγράφονται στα δικαιολογητικά αυτά αρκεί να υπερκαλύπτονται από έναν μόνο των συμμετεχόντων κατά τα ως άνω αναφερθέντα».

Περαιτέρω, ως προς την αποδοχή της προφοράς της παρεμβαίνουσας, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει ότι: «(1) Η δραστηριότητα του οικονομικού φορέα «.....» όπως αυτή συνάγεται από το σύνολο των

Αριθμός απόφασης: 382/2018

υποβληθέντων δικαιολογητικών που ελέγχθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή (Πολιτικός Μηχανικός/εγγραφή στο ΤΕΕ/πίνακας παρασχεθεισών υπηρεσιών κ.ο.κ.), δικαιολογεί απολύτως και πέραν πάσης αμφιβολίας την παροχή υπηρεσιών συντήρησης εγκαταστάσεων κατά τη σχετική αναφορά του άρθρου 1 των Γενικών Όρων, και μάλιστα όπως αυτή εξειδικεύεται περαιτέρω στους Γενικούς και Ειδικούς Όρους του Διαγωνισμού. Επισημαίνεται ότι η αναφορά του Προσφεύγοντα σε κωδικούς «ΚΑΔ» δεν απαιτείται από το Νόμο, δεν τέθηκε ως κριτήριο του Διαγωνισμού και -φυσικά- δεν εξετάστηκε για κανένα εκ των συμμετεχόντων, καθιστώντας έτσι τον εν λόγω ισχυρισμό του Προσφεύγοντα πρόδηλα αβάσιμο και καταχρηστικό.

(2) Ο οικονομικός φορέας «.....» είναι Πολιτικός Μηχανικός ενεργά εγγεγραμμένος στο οικείο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας όπως διαπιστώθηκε με το σχετικό υποβληθέν πιστοποιητικό και σε εφαρμογή της σχετικής πρόβλεψης του άρθρου 7 των Ειδικών Όρων και του άρθρου 75 παρ. 2 του Ν. 4412/2016. Η αναφορά του προσφεύγοντα σε σχετική υποχρέωση εγγραφής στο «Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό επιμελητήριο» (!), αφορά σε συμβάσεις προμηθειών και όχι υπηρεσιών, όπως μια προσεκτική ανάγνωση του Παραρτήματος XI του Νόμου εύκολα καταδεικνύει, ενώ αντίστοιχα το πιστοποιητικό περί μεταβολών δεν απαιτείται και δεν μπορεί να αφορά σε φυσικό πρόσωπο/ατομική επιχείρηση, η νομιμοποίηση της οποίας επιπλέον τεκμηριώνεται από όλα τα υποβληθέντα δικαιολογητικά, καθιστώντας ομοίως πρόδηλα αβάσιμο κατά το Νόμο (αλλά και την κοινή λογική) τον ισχυρισμό του Προσφεύγοντα.

(3) Όλες οι Υπεύθυνες Δηλώσεις που υποβάλλονται στη Διοίκηση και φέρουν ψηφιακή υπογραφή κατά τις οικίες Νομοθετικές Προβλέψεις (ΠΔ 150/2001) διαθέτουν, εμφανίζουν -ψηφιακά και όχι χειρόγραφα-, και αποδεικνύουν και την ημερομηνία που τέθηκε η εν λόγω ψηφιακή υπογραφή, συνιστώντας αμάχητο τεκμήριο που δεν επιτρέπει καμία αμφισβήτηση του. Τόσο το ΕΕΕΣ όσο και οι λοιπές υπεύθυνες δηλώσεις του φορέα «.....» φέρουν τις ως άνω ενδείξεις ημερομηνίας υπογραφής -όπως άλλωστε και των λοιπών συμμετεχόντων, καθιστώντας και τον εν λόγω ισχυρισμό καταφανώς αβάσιμο.

(4) Το σύνολο των παρασχεθεισών υπηρεσιών που ο οικονομικός φορέας

«.....» αναφέρει στην αναλυτική κατάσταση «δήλωσης κύκλου εργασιών» που υπέβαλε, αφορούν σε υπηρεσίες συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων - αποδέκτης πολλών από τις οποίες ήταν άλλωστε το ίδιο το ΠΒΚ- όπως πολύ εύκολα και πέραν αμφιβολίας μπορεί οποιοσδήποτε να διαπιστώσει. Δεδομένου ότι ο Προσφεύγων δεν αμφισβητεί την εγκυρότητα των υποβληθέντων δικαιολογητικών του εν λόγω οικονομικού φορέα, ο ισχυρισμός ότι σχεδόν οι μισές από τις αναγραφόμενες υπηρεσίες (όπως στεγανοποιήσεις τοίχων, αποκαταστάσεις βλαβών κ.ο.κ.) «δεν συνιστούν συντήρηση κτιριακών εγκαταστάσεων» και ως εκ τούτου μάλιστα θα έπρεπε να αφαιρεθούν από τον συνολικό δηλωθέντα κύκλο εργασιών(I), είναι απολύτως αυθαίρετος και αβάσιμος, δεν συνάδει με τις αρχές της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών, και τίθεται στο τέλος της προσφυγής με χαρακτηριστικά παρελκυστικό τρόπο μόνο για τη δημιουργία εντυπώσεων προς την Επιτροπή.

(5) Τέλος, και αναφορικά με το τεχνικό προσωπικό του οικονομικού φορέα «.....», επισημαίνεται ότι στα δικαιολογητικά που ο εν λόγω φορέας υπέβαλε και ελέγχθηκαν από την Αναθέτουσα Αρχή, περιλαμβάνεται και έγκυρο έντυπο Ε4 «Πίνακας Προσωπικού» νόμιμα θεωρημένο με αρ. θεώρησης ΠΠ 1247034/19-4-2016 από την Επιθεώρηση Εργασίας, με τα στοιχεία των απασχολούμενων μισθωτών, ενώ ο εν λόγω οικονομικός φορέας υπέβαλε επιπλέον -και πέραν των προβλεπόμενων από τη Διακήρυξη- και πίνακα προσωπικού συνοδευόμενο από ΑΠΔ υπηρεσιών ενός χρόνου, τεκμηριώνοντας σαφώς και πέραν αμφιβολίας την δυνατότητα του διαθέσιμου προσωπικού για την παροχή των τεχνικών υπηρεσιών που περιγράφονται στο άρθρο 9 των ειδικών όρων της Διακήρυξης, καθιστώντας και τον εν λόγω ισχυρισμό σαφώς αβάσιμο».

Τέλος, η αναθέτουσα αρχή «είναι της άποψης ότι οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί του Προσφεύγοντα λειτουργούν καταχρηστικά, στερούνται στο σύνολό τους νομικής και πραγματικής βάσης, και πρέπει να απορριφθούν».

16. Επειδή στην παρέμβασή της η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι: «Α1. Ισχυρίζεται η προσφεύγουσα ότι κακώς η προσφορά της αντιμετωπίστηκε ως ένωση οικονομικών φορέων, ενώ εκείνη δεν συμμετείχε στον διαγωνισμό ως «ένωση προμηθευτών» αλλά σε συνεργασία με τρίτα πρόσωπα που δεν μετείχαν στο διαγωνισμό, εκμεταλλευόμενη το θεσμό της

Αριθμός απόφασης: 382/2018

δάνειας εμπειρίας. Σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 2 του 4412/2016 «Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων μπορούν να συμμετέχουν ενώσεις οικονομικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων». Επομένως, ορθά αντιμετωπίστηκαν από την αναθέτουσα αρχή η προσφεύγουσα και οι οικονομικοί φορείς στους οποίους στηρίζεται και για την χρηματοοικονομική αλλά και την τεχνική επάρκειά της, ως «de facto» ένωση προσώπων. Σε κάθε περίπτωση, ανεξάρτητα αν η προσφεύγουσα αντιμετωπίστηκε ως «ένωση προσώπων» ή όχι, η προσφορά της προσφεύγουσας απορρίφθηκε διότι ούτε η ίδια, αλλά ούτε και οι άλλοι δύο φορείς την χρηματοοικονομική επάρκεια των οποίων επικαλείται, πληρούν τα κριτήρια της χρηματοοικονομικής επάρκειας που απαιτούνται από τα άρθρα 2 και 4 των ειδικών όρων της διακήρυξης του διαγωνισμού. Επικαλείται η προσφεύγουσα την υπ' αριθ. 14/25-4-2016 Κατευθυντήρια Οδηγία της ΕΑΑΔΗΣΥ, προκειμένου να στηρίξει τον ισχυρισμό της ότι «επιτρέπεται η σώρευση των δυνατοτήτων περισσότερων οικονομικών φορέων για την πλήρωση των δυνατοτήτων που θέτει η αναθέτουσα αρχή». Η άνω κατευθυντήρια οδηγία είναι προγενέστερη του Ν. 4412/8-8-2016. Επομένως, είναι προφανές ότι στην περίπτωση αυτή υπερισχύει ο άνω Νόμος ο οποίος σαφώς ορίζει στο άρθρο 19 παρ. 2 «Η πλήρωση των απαιτήσεων των παρ. 3 και 4 του άρθρου 75, αρκεί να ικανοποιείται από ένα εκ των μελών της ένωσης» σε συνδυασμό με το άρθρο 75 παρ. 3 και 4 Ν. 4412/2016 που απαιτεί η χρηματοοικονομική επάρκεια «...να ικανοποιείται από ένα εκ των μελών της ένωσης» είτε αυτοί αποτελούν οικονομική ένωση, ή απλή σύμπραξη. Δηλαδή σαφώς ο Νόμος 4412/2016 απαιτεί να πληρείται η προϋπόθεση της χρηματοοικονομικής επάρκειας ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ από ένα των μελών της ένωσης ή στην προκειμένη περίπτωση, αν ακόμα θεωρηθεί ότι δεν αποτελούν de facto ένωση, από ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ ΕΝΑ από τους φορείς οι οποίοι προσφέρουν την «δάνεια εμπειρία». Επομένως και σύμφωνα με τα ανωτέρω ορθά έκρινε η αναθέτουσα αρχή και απέρριψε ως μη αποδεκτή την προσφορά της προσφεύγουσας, εφόσον ούτε από την ίδια, αλλά ούτε και από κανένα από τους άλλους δύο προτεινόμενους οικονομικούς φορείς καλύπτονται αυτοτελώς τα οικονομικά κριτήρια, που θέτει η διακήρυξη του διαγωνισμού. Σε κάθε περίπτωση πάντως το υπ' αριθμ. 99 τιμολόγιο το οποίο

Αριθμός απόφασης: 382/2018

υποβάλει η προσφεύγουσα ποσού 10.000,00 ευρώ δεν αφορά έργα συντήρησης αλλά στο σύνολό του υλικά. Επίσης οι επικαλούμενοι από την προσφεύγουσα «δάνειοι φορείς» , δηλ. οι ..... και ..... παραθέτουν τιμολόγια με αντίστοιχα ποσά, του περιεχομένου των οποίων δεν δύναμαι να λάβω γνώση και να αντικρούσω, αφού έχουν κατατεθεί ως «εμπιστευτικά». Από το ύψος του ποσού ενός εκάστου εξ αυτών των τιμολογίων (πχ και ενδεικτικά, 144,00, 112,00 ,37,00 ευρώ κλπ), φρονώ ότι δεν ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις του διαγωνισμού και δεν αφορούν έργα συντήρησης, αλλά υλικά. Δηλαδή εν κατακλείδι, ακόμα και να θεωρούσε η επιτροπή του διαγωνισμού, ότι σωρευτικά πληρούται από τους οικονομικούς φορείς ..... κλπ, η απαιτούμενη χρηματοοικονομική επάρκεια , σε κάθε περίπτωση θα απέρριπτε την προσφορά της προσφεύγουσας, εφόσον δεν αποδεικνύεται ότι ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ για τα οικονομικά έτη 2015, 2016 και 2017 είναι μεγαλύτερος των 150.000,00 ευρώ που απαιτεί η διακήρυξη του διαγωνισμού. Αποτέλεσμα είναι σε αυτή την περίπτωση να καταστρατηγείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων, αφού η προσφεύγουσα αντικρούει και αντιλέγει σε υποβληθέντα από εμένα τιμολόγια, των οποίων όλων έχει λάβει γνώση. Πέραν του ανωτέρω, η προσφεύγουσα ούτε και οι προτεινόμενοι από αυτή τρίτοι (..... και .....) δεν έχουν υποβάλει νόμιμα την υπεύθυνη δήλωση ψηφιακά υπογεγραμμένη, που προβλέπεται από το άρθρο 2 παρ. 2Α(3) του Παραρτήματος «Α» της Προσθήκης 4/Α των Γενικών Όρων της Διακήρυξης του Διαγωνισμού και η οποία απαιτείται από όλους τους οικονομικούς φορείς, η παράλειψη υποβολής της οποίας και μόνο αποτελεί λόγο αποκλεισμού της προσφοράς τους».

Σχετικά με τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος για την αποδοχή της προσφοράς της, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι: «1 α. Ότι δεν διαθέτω σχετικούς κωδικούς δραστηριότητας (ΚΑΔ). Ο άνω ισχυρισμός είναι παντελώς αβάσιμος. Σύμφωνα με το άρθρο 75 παρ. 2 του Ν. 4412/2016 (άρθρο 58 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ), όσο αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, οι οικονομικοί φορείς αρκεί να είναι εγγεγραμμένοι σε ένα από τα επαγγελματική ή εμπορικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος μέλος εγκατάστασής τους. Εγώ τυγχάνω διπλωματούχος Πολιτικός Μηχανικός απόφοιτος του Εθνικού Μετσόβειου

Αριθμός απόφασης: 382/2018

Πολυτεχνείου, είμαι κανονικά εγγεγραμμένη στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Εργολάβος Δημόσιων και Ιδιωτικών έργων, εγγεγραμμένη στο Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών με Μ.Ε.Κ. 26542 (<http://www.yrextd15.gr/Default.aspx?tabid=127>) και μέλος της ΠΕΣΕΔΕ (Πανελλήνιας Ένωσης Εργοληπτών Δημοσίων Έργων). Ως εκ των ιδιοτήτων μου αυτών είναι προφανές ότι μεταξύ των δραστηριοτήτων μου είναι οι υπηρεσίες συντήρησης – επισκευής εγκαταστάσεων, γεγονός εξ άλλου το οποίο αποδεικνύεται από το πλήθος των συμβάσεων έργων τα οποία έχω καταθέσει και αφορούν στο σύνολό τους συντήρηση και επισκευή εγκαταστάσεων και μάλιστα εκτελώ ήδη σήμερα το ίδιο έργο, παροχή υπηρεσιών συντήρησης στο πεδίο Βολής Κρήτης. Εξ άλλου από κανένα όρο της διακήρυξης δεν προβλέπονται ή τίθεται ως όρος η ύπαρξη συγκεκριμένων ΚΑΔ. Ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί υποχρέωσης εγγραφής στο «Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό επιμελητήριο» (!), αφορά σε συμβάσεις προμηθειών και όχι υπηρεσιών. 1β. Ισχυρίζεται αβάσιμα η προσφεύγουσα ότι δεν έχω καταθέσει «πιστοποιητικών μεταβολών» της παρ. 3.β(2) της Προσθήκης 5 στο Παράρτημα Α. Είναι προδήλως αβάσιμος ο άνω ισχυρισμός, εφόσον πρόκειται για ατομική επιχείρηση, για την οποία ουδόλως απαιτείται «πιστοποιητικών μεταβολών», το οποίο απαιτείται και αφορά φορείς που έχουν νομική μορφή και όχι φυσικά πρόσωπα. Ανεξαρτήτως του τι «θεωρεί» η προσφεύγουσα, από κανένα σημείο της διακήρυξης δεν απαιτείται η έναρξη της δραστηριότητάς μου στη Δ.Ο.Υ, η οποία εξ άλλου προκύπτει από το πλήθος των λοιπών εγγράφων που έχω υποβάλει, αλλά και από την ήδη εκτελούμενη μεταξύ εμού και της αναθέτουσας αρχής σύμβαση συντήρησης.

Αριθμός απόφασης: 382/2018

Σε κάθε περίπτωση η αναθέτουσα αρχή έχει υποχρέωση να εφαρμόσει τη διάταξη του 102 παρ. 5 Ν. 4412/2016 σύμφωνα με την οποία «Η παροχή της δυνατότητας διευκρινίσεων στον προσφέροντα ή υποψήφιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 4, είναι υποχρεωτική για την αναθέτουσα αρχή, αν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς». 2. Ισχυρίζεται η προσφεύγουσα ότι στις υπεύθυνες δηλώσεις τις οποίες έχω καταθέσει δεν έχω συμπληρώσει ημερομηνία. Και ο άνω ισχυρισμός είναι αβάσιμος εφόσον όλες οι υπεύθυνες δηλώσεις που έχω καταθέσει, φέρουν ψηφιακή υπογραφή με ημερομηνία, η οποία υπερκαλύπτει την τυχόν έλλειψη ημερομηνίας σε αυτές, εφόσον η ημερομηνία αυτών προκύπτει πέραν πάσης αμφισβήτησης από την ημερομηνία της ψηφιακής υπογραφής. 3. Αβάσιμος είναι και ο τέταρτος λόγος της προσφυγής, ότι δηλ. δήθεν ο μέσος ειδικός ετήσιος κύκλος εργασιών μου για τα έτη 2015, 2016, 2017. Αντίθετα από τον πίνακα κύκλου εργασιών των ετών 2015, 2016 και 2017 που έχω καταθέσει προκύπτει με απόλυτη βεβαιότητα ότι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών μου ΕΙΔΙΚΑ για εργασίες συντήρησης, για τα άνω έτη ανέρχεται στο ποσό των 170.430,22 ευρώ και μάλιστα ο ετήσιος κύκλος εργασιών μου όσο αφορά το έτος 2016 διαμορφώνεται στο ποσό των 223.696,84 ευρώ και αφορά αποκλειστικά εργασίες συντήρησης με εργοδότη το Πεδίο Βολής Κρήτης, δηλ. την ίδια αναθέτουσα αρχή, για δε το έτος 2017 με ετήσιο τζίρο 273.762,52 ευρώ κατά το μεγαλύτερο μέρος του αφορά εργασίες συντήρησης και επισκευών των εγκαταστάσεων του Πεδίου Βολής Κρήτης, του οποίου τυγχάνω ανάδοχος προηγούμενου διαγωνισμού. Επομένως, πληρούται πλήρως στο πρόσωπό μου η συστηματική παροχή υπηρεσιών συντήρησης, δηλαδή η συνεχής, μόνιμη και τακτική παροχή των σχετικών υπηρεσιών. 4. Ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι δήθεν τα έργα που έχω συμπεριλάβει στον πίνακα αφορούν και τιμολόγια του 2018 και αυτός είναι αβάσιμος, διότι ναι μεν τα τιμολόγια έχουν εκδοθεί το έτος 2018, αλλά αφορούν υπηρεσίες έργα τα οποία έχουν λάβει χώρα τον 11ο και 12ο μήνα του 2017 και ρητά αναφέρεται σε αυτά. Απομονώνει η προσφεύγουσα συγκεκριμένα τιμολόγια ζητώντας να αφαιρεθούν από τον ετήσιο τζίρο μου, με την αιτιολογία ότι δήθεν αυτά δεν αφορούν συντήρηση εγκαταστάσεων. Από τον προσκομισθέντα κατάλογο παραστατικών, στον οποίο περιλαμβάνονται και τα

Αριθμός απόφασης: 382/2018

τιμολόγια που κατά την προσφεύγουσα δεν έχουν σχέση με τη συντήρηση, προκύπτει ακριβώς το αντίθετο. Όλα τα αμφισβητούμενα τιμολόγια, αφορούν εργασίες συντήρησης εγκαταστάσεων και ρητά αναφέρονται σε αυτά οι επιμέρους εργασίες, επί πλέον δε έχουν εκδοθεί στα πλαίσια εκτέλεσης Δημόσιων Συμβάσεων συντήρησης εγκαταστάσεων, οι οποίες έχουν προκύψει κατόπιν διαγωνισμών (όπως πχ αυτή με το Πεδίο Βολής Κρήτης, το Ναυτικό Νοσοκομείο Κρήτης κλπ) και επομένως δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να αμφισβητηθεί το περιεχόμενό τους. Ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι πρέπει να αφαιρεθούν τα ποσά των τιμολογίων από το ύψος του μέσου ΕΙΔΙΚΟΥ ετήσιου κύκλου εργασιών μου είναι προδήλως αβάσιμος.

5. Όσο αφορά τέλος τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι δεν έχω υποβάλει κατάσταση προσωπικού και αυτός πρέπει να απορριφθεί ως νόμω και ουσία αβάσιμος, διότι: Έχω υποβάλει νόμιμα θεωρημένο με αρ. θεώρησης ΠΠ 1247034/19-4-2016 από την Επιθεώρηση Εργασίας το έντυπο Ε4 Πίνακας Προσωπικού στοιχεία των απασχολούμενων μισθωτών.

Ο συνταχθείς από εμένα πίνακας προσωπικού και οι προσκομισθείσες Α.Π.Δ ενός έτους για το αυτό έργο του οποίου είμαι ήδη ανάδοχος, ήτοι συντήρηση – επισκευή εγκαταστάσεων ΠΒΚ, έχει γίνει επί πλέον των απαιτούμενων από τη διακήρυξη, προκειμένου να θεμελιωθεί ότι διαθέτω το απαιτούμενο για την εκτέλεση κάθε είδους εργασιών, ήτοι οικοδομικών, ξυλουργικών, υδραυλικών, ψυκτικών κλπ., που είναι και το ζητούμενο από το σχετικό όρο της διακήρυξης, αντίθετα με την προσφεύγουσα, η οποία ουδόλως αποδεικνύει την επάρκειά της σε προσωπικό το οποίο έχει ειδικότητες που δύνανται να παρέχουν τις εργασίες που περιγράφονται στο άρθρο 9 του Παραρτήματος Β. Επίσης έχω υποβάλει την από 7/2/2018 βεβαίωση της αναθέτουσας αρχής, ότι στα πλαίσια της ήδη εκτελούμενης μεταξύ μας σύμβασης συντήρησης των εγκαταστάσεων του ΠΒΚ, προκύπτει ότι έχουν εργασθεί ως προσωπικό μου οι ..... και .....

17. Επειδή στο άρθρο 346 του Ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της

Αριθμός απόφασης: 382/2018

αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368».

18. Επειδή σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 360 του Ν.4412/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του ΠΔ 39/2017 προβλέπεται ότι: «1. Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».

19.Επειδή σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 362 του Ν.4412/2016 προβλέπεται ότι: «[...] 3. Κάθε ενδιαφερόμενος, του οποίου επηρεάζονται τα συμφέροντα, δικαιούται να ασκήσει, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της προσφυγής, σύμφωνα με την παράγραφος 1 του άρθρου 365, παρέμβαση ενώπιον της ΑΕΠΠ, σύμφωνα με την παράγραφο 1 και κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον Κανονισμό Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, για τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης, προσκομίζοντας όλα τα κρίσιμα έγγραφα που έχει στη διάθεσή του [...]».

20. Επειδή η παρ. 1 του άρθρου 18 του Ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό την εξαιρέσή τους από το πεδίο εφαρμογής

του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221) ή τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων. Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων ...».

21. Επειδή σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 19 του Ν.4412/2016 προβλέπεται ότι: «2. Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων μπορούν να συμμετέχουν ενώσεις οικονομικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων. Οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτούν από τις εν λόγω ενώσεις να περιβληθούν συγκεκριμένη νομική μορφή για την υποβολή προσφοράς ή την αίτηση συμμετοχής. Όπου κρίνεται αναγκαίο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διευκρινίζουν στα έγγραφα της σύμβασης τον τρόπο με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων θα πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας ή τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας κατά τα άρθρα 75, 76 και 77 εφόσον αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας. Ειδικά, στις διαδικασίες σύναψης σύμβασης μελετών ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η πλήρωση των απαιτήσεων της παρ. 2 του άρθρου 75, καθώς και του άρθρου 77 πρέπει να ικανοποιείται από όλα τα μέλη της ένωσης. Η πλήρωση των απαιτήσεων των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 75, αρκεί να ικανοποιείται από ένα εκ των μελών της ένωσης. Επιπλέον, πάγιοι όροι, όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι ενώσεις οικονομικών φορέων ικανοποιούν τις απαιτήσεις του άρθρου 75 τίθενται στα άρθρα 76 και 77, όσον αφορά σε δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, καθώς και σε πρότυπα εγγράφων σύμβασης. Όροι που αφορούν την εκτέλεση της σύμβασης από ενώσεις οικονομικών φορέων, διαφορετικοί από εκείνους που επιβάλλονται σε μεμονωμένους συμμετέχοντες, πρέπει επίσης να δικαιολογούνται από

Αριθμός απόφασης: 382/2018

αντικειμενικούς λόγους και να είναι σύμφωνοι με την αρχή της αναλογικότητας».

22. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 36 του Ν.4412/2016 προβλέπεται ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων του παρόντος νόμου, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ. 2. Το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. οφείλει να συμμορφώνεται με: α) τις απαιτήσεις του Παραρτήματος IV του Προσαρτήματος Α΄ και β) τους κανόνες του παρόντος άρθρου και των άρθρων 22 και 37. Πέραν των ανωτέρω το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. οφείλει να τηρεί τα οριζόμενα: α) στο ν. 3979/2011 (Α΄ 138) και στην κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσα νομοθεσία, ιδίως στο Πλαίσιο Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΠΗΔ), το οποίο κυρώθηκε με την ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 απόφαση του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β΄ 1301) και β) στο π.δ. 25/2014 (Α΄ 44). 3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ρυθμίζονται τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν την ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών σχετικά με: α) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων που συνάπτονται, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών, β) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. και

Αριθμός απόφασης: 382/2018

χορήγησης αντιγράφων και γ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής. [...]

5. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού ρυθμίζονται, για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν: α) τη λειτουργία της ηλεκτρονικής πύλης ΕΣΗΔΗΣ, τη δομή και το περιεχόμενό της, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3979/ 2011 και του ΠΗΔ, τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ, β) τον προσδιορισμό του περιεχομένου, των κανόνων και λεπτομερειών χρήσης των επιμέρους εργαλείων του ΕΣΗΔΗΣ, όπως της διαδικτυακής διαχείρισης αιτημάτων και πληροφοριών, της χρήσης προτύπων και υποδειγμάτων, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, της διαδικασίας ηλεκτρονικής σύναψης των δημόσιων συμβάσεων, των ηλεκτρονικών καταλόγων, των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, των δυναμικών συστημάτων αγορών, των ηλεκτρονικών παραγγελιών, της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, των ηλεκτρονικών πληρωμών, γ) τους όρους και τις προϋποθέσεις για την υποβολή, τη γνωστοποίηση, τη διακίνηση εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, τον τύπο και το περιεχόμενό τους, τον προσδιορισμό του χρόνου αποστολής ή παραλαβής και τον υπολογισμό των προθεσμιών, τεκμήρια γνωστοποίησης και απόκτησης πρόσβασης από τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, καθώς και τον τρόπο και την απόδειξη πρόσβασης σε έγγραφα μέσω του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. και χορήγησης αντιγράφων, δ) τον καθορισμό και την εφαρμογή μέτρων εκπαίδευσης των χρηστών, μέσω σχετικών προγραμμάτων και σεμιναρίων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ή με τη σύνταξη κωδίκων πρακτικής και ε) τους όρους και προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν, σε τεχνικό επίπεδο, την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού[...].»

23. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 37 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: « 1. Το επίπεδο ασφαλείας του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. πρέπει να είναι ανάλογο προς τους κινδύνους. 2. Στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφορών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής πρέπει: α) να είναι διαθέσιμες στους ενδιαφερομένους οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης και της χρονοσήμανσης, β) να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014. Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να αποδέχονται τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, λαμβάνοντας υπόψη αν τα πιστοποιητικά χορηγούνται από έναν πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/ 767/ΕΚ της Επιτροπής, ανεξάρτητα από το αν έχουν δημιουργηθεί με ή χωρίς ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφών, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τις ακόλουθες προϋποθέσεις: αα) οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να καθορίζουν τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών, βάσει των μορφοτύπων που έχουν θεσπιστεί με την Απόφαση 2011/130/ΕΕ της Επιτροπής και να θέτουν σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστούν τεχνικά τους εν λόγω μορφότυπους· όταν χρησιμοποιείται διαφορετικός μορφότυπος ηλεκτρονικής υπογραφής, τότε η ηλεκτρονική υπογραφή ή ο φορέας του ηλεκτρονικού εγγράφου περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες δυνατότητες επικύρωσης, υπό την ευθύνη της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ). Οι δυνατότητες επικύρωσης επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να επικυρώνει, σε σύγχρονη σύνδεση, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για άτομα με διαφορετική μητρική γλώσσα, την ηλεκτρονική υπογραφή που έχει παραληφθεί, ως προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, υποστηριζόμενη από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό. Η ΕΕΤΤ κοινοποιεί τις πληροφορίες σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών επικύρωσης στην Επιτροπή. ββ) σε περίπτωση προσφορών που υπογράφονται με την υποστήριξη αναγνωρισμένου πιστοποιητικού που περιλαμβάνεται στον κατάλογο

εμπίστευσης, οι αναθέτουσες αρχές δεν πρέπει να εφαρμόζουν πρόσθετες απαιτήσεις που ενδέχεται να εμποδίσουν τη χρήση των εν λόγω υπογραφών από τους προσφέροντες. Για τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης και υπογράφονται από αρμόδια αρχή κράτους - μέλους ή άλλο φορέα έκδοσης, η αρμόδια αρχή ή φορέας έκδοσης μπορεί να καθορίζει τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρ. 2 του άρθρου 1 της Απόφασης 2011/130/ΕΕ. Επίσης, θέτει σε εφαρμογή τα μέτρα που είναι αναγκαία ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστεί τεχνικά τους μορφότυπους αυτούς, συμπεριλαμβάνοντας στο σχετικό έγγραφο τις πληροφορίες που απαιτούνται για την επεξεργασία της υπογραφής. Τα έγγραφα αυτά περιλαμβάνουν στην ηλεκτρονική υπογραφή ή στο φορέα του ηλεκτρονικού εγγράφου πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες δυνατότητες επικύρωσης που επιτρέπουν την επικύρωση της παραλαμβανόμενης ηλεκτρονικής υπογραφής σε σύγχρονη σύνδεση, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για τα άτομα με διαφορετική μητρική γλώσσα. 3. Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 (Β' 401) απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, από τρίτους, εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς, πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των υπηρεσιών αυτών των φορέων προς το χρήστη, η οποία διαβιβάζεται στο χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, με κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου με βέβαιη χρονολογία. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή ή στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω. [...] 5. Οι χρήστες αποκτούν δικαίωμα χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ, εφόσον διαθέτουν τα ανάλογα διαπιστευτήρια που απαιτούνται, σύμφωνα με την απόφαση της παραγράφου 5 του άρθρου 36».

24. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 53 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: « 1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε

να επιτρέπουν την υποβολή άρθρων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών [...].».

25. Επειδή στο άρθρο 58 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: «Στα έγγραφα της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή ζητάει από τον προσφέροντα να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει».

26. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 75 του Ν.4412/2016 προβλέπεται ότι: «1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν: α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης. 2. Όσον αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να είναι εγγεγραμμένοι σε ένα από τα επαγγελματικά ή εμπορικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος - μέλος εγκατάστασής τους, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα XI του Προσαρτήματος Α' ή να ικανοποιούν οποιαδήποτε άλλη απαίτηση ορίζεται στο Παράρτημα αυτό. Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων υπηρεσιών, εφόσον οι οικονομικοί φορείς πρέπει να διαθέτουν ειδική έγκριση ή να είναι μέλη συγκεκριμένου οργανισμού για να μπορούν να παράσχουν τη σχετική υπηρεσία στη χώρα καταγωγής τους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να τους ζητεί να αποδείξουν ότι διαθέτουν την έγκριση αυτή ή ότι είναι μέλη του εν λόγω οργανισμού. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων που εκδίδεται μετά από γνώμη του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος ή με κοινή απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και του κατά

περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται μετά από γνώμη επιτροπής που συστήνουν και στην οποία εκπροσωπούνται τα οικεία επαγγελματικά επιμελητήρια, προσδιορίζεται το αντικείμενο κάθε κατηγορίας μελέτης του Παραρτήματος Ι του Προσαρτήματος Γ'. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται η αντιστοιχία κάθε κατηγορίας μελέτης με το επιστημονικό πεδίο απασχόλησης των εγγεγραμμένων στο «Μητρώο Μελετητών», καθώς και στο «Μητρώο Γραφείων Μελετών» του Παραρτήματος ΧΙ του Προσαρτήματος Α', σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, με γνώμονα την εφαρμογή του Κανονισμού ΕΚ 2195/2002. Με όμοια απόφαση μπορούν να διαιρούνται ή ενοποιούνται εν γένει οι παραπάνω κατηγορίες. 3. Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, παρουσιάζοντας την αναλογία, ιδίως, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων. Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει τους βασικούς λόγους για την απαίτηση αυτή στα έγγραφα της σύμβασης ή στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 341. Η αναλογία, ενδεικτικά, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού μπορεί να λαμβάνεται υπόψη όταν η αναθέτουσα αρχή προσδιορίζει τις μεθόδους και τα κριτήρια της συνεκτίμησης αυτής στα έγγραφα της σύμβασης. Οι μέθοδοι και τα κριτήρια αυτά χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, αντικειμενικότητα και αποφυγή διακρίσεων. Όταν μια σύμβαση υποδιαιρείται σε τμήματα, το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε

σχέση με κάθε επιμέρους τμήμα. Εντούτοις, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καθορίζει τον ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών που πρέπει να έχουν οι οικονομικοί φορείς ανά ομάδες τμημάτων, αν ανατεθούν στον ανάδοχο περισσότερα τμήματα που πρέπει να εκτελεστούν ταυτοχρόνως. [...] 4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να θεωρεί ότι ένας οικονομικός φορέας δεν διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες εάν διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας έχει συγκρουόμενα συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εκτέλεση της σύμβασης. Στο πλαίσιο διαδικασιών σύναψης σύμβασης προμηθειών για τις οποίες απαιτούνται εργασίες τοποθέτησης ή εγκατάστασης, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργων, η επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων να παράσχουν αυτή την υπηρεσία ή να εκτελέσουν την εγκατάσταση ή τα έργα μπορεί να αξιολογείται βάσει της τεχνογνωσίας τους, της αποτελεσματικότητας, της εμπειρίας και της αξιοπιστίας τους. 5. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που μπορεί να εκφράζονται ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας, καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος».

27. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 78 του Ν.4412/2016 προβλέπεται ότι: «1. Όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 75 και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 75, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους II του

Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν ωστόσο να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων μόνο εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Αν ο οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, ιδίως, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό. Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σύμφωνα με τα άρθρα 79, 80 και 81, αν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο οικονομικός φορέας, πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 73 και 74. Η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να αντικαταστήσει έναν φορέα που δεν πληροί σχετικό κριτήριο επιλογής ή για τον οποίο συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού των παραγράφων 1 και 2. του άρθρου 73 και του άρθρου 74. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτήσει από τον οικονομικό φορέα την αντικατάσταση φορέα για τον οποίο συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού της παρ. 4 του άρθρου 73 και του άρθρου 74. Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτεί ο οικονομικός φορέας και αυτοί οι φορείς να είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης. Υπό τους ίδιους όρους, μία ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων.

2. Στην περίπτωση συμβάσεων έργων ή συμβάσεων υπηρεσιών ή στην περίπτωση εργασιών τοποθέτησης και εγκατάστασης στο πλαίσιο σύμβασης προμηθειών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν την εκτέλεση ορισμένων κρίσιμων καθηκόντων απευθείας από τον ίδιο τον προσφέροντα ή, αν η προσφορά υποβάλλεται από ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, από έναν από τους συμμετέχοντες στην ένωση αυτή. 3. Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κάτω των ορίων».

28. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 79 του Ν.4412/2016 προβλέπεται ότι:»1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων άνω των ορίων, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο αποτελείται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α΄75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 και 74 για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77 γ) κατά περίπτωση, τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και κριτήρια που έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 84. Όταν ο οικονομικός φορέας στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 78, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις ως άνω πληροφορίες όσον αφορά τους φορείς αυτούς. Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. Το ΕΕΕΣ προσδιορίζει τη δημόσια αρχή ή το τρίτο μέρος που είναι υπεύθυνο για την έκδοση των σχετικών δικαιολογητικών και περιλαμβάνει επίσημη δήλωση ότι ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση, εφόσον του ζητηθεί και χωρίς καθυστέρηση, να προσκομίσει τα εν λόγω δικαιολογητικά. Όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να λάβει τα σχετικά δικαιολογητικά απευθείας με πρόσβαση σε βάση δεδομένων, σύμφωνα με την παρ. 6, το ΕΕΕΣ περιέχει επίσης τις πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως την ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, τυχόν δεδομένα αναγνώρισης και, κατά περίπτωση, την απαραίτητη δήλωση συναίνεσης. Οι οικονομικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν εκ νέου ΕΕΕΣ το οποίο έχει ήδη χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, εφόσον επιβεβαιώνουν ότι οι πληροφορίες του εγγράφου εξακολουθούν να είναι αληθείς. 2. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων

Αριθμός απόφασης: 382/2018

συμβάσεων κάτω των ορίων πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73 και 74 για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77, γ) κατά περίπτωση, τηρεί τους αντικειμενικούς κανόνες και κριτήρια που έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με το άρθρο 84 και δ) εφόσον η εκτιμώμενη αξία της υπό ανάθεση σύμβασης υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ εκτός ΦΠΑ, ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 3310/2005 (Α' 30). Τα δεύτερο έως πέμπτο εδάφια της παραγράφου 1 εφαρμόζονται αναλόγως και στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων. 3. Για τις συμβάσεις άνω των ορίων, το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016, και παρέχεται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή. [...] 5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Πριν από την ανάθεση της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή, εξαιρουμένων των συμβάσεων που βασίζονται σε συμφωνίες-πλαίσιο, όταν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται δυνάμει της παρ. 4 του άρθρου 39 ή της περίπτωσης α' της παρ. 5 του άρθρου 39, απαιτεί από τον προσφέροντα, στον οποίο έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σύμβαση να υποβάλει ενημερωμένα τα σχετικά δικαιολογητικά, σύμφωνα με τα άρθρα 79, και κατά περίπτωση το άρθρο 80. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλέσει τους οικονομικούς φορείς να συμπληρώσουν ή να διευκρινίσουν τα πιστοποιητικά που έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με τα άρθρα 80 και 82 [...]».

29. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 91 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: « 1. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της

Αριθμός απόφασης: 382/2018

αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά:

α) Η οποία αποκλίνει από τα άρθρα 92 έως 100, και 102 έως 104 ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των απαράβατων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102. γ) Για την οποία ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 102. [...]

ε) Η οποία υποβάλλεται από έναν προσφέροντα που έχει υποβάλει δύο ή περισσότερες προσφορές εκτός αν επιτρέπεται η υποβολή εναλλακτικής προσφοράς. Ο περιορισμός αυτός ισχύει, υπό τους όρους της περίπτωσης γ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73 και στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων με κοινά μέλη, καθώς και στην περίπτωση οικονομικών φορέων που συμμετέχουν είτε αυτοτελώς είτε ως μέλη ενώσεων.[...].»

30.Επειδή το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών» αναφέρει ότι « 1. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες ή τους υποψηφίους να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση που υποβάλλεται από τους προσφέροντες ή υποψηφίους, χωρίς να έχει ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, δεν λαμβάνεται υπόψη. 2. Η πιο πάνω διευκρίνιση ή η συμπλήρωση αφορά μόνο τις ασάφειες, επουσιώδεις πλημμέλειες ή πρόδηλα τυπικά σφάλματα που επιδέχονται διόρθωση ή συμπλήρωση, ιδίως δε παράλειψη μονογραφών, διακεκομμένη αρίθμηση, ελαττώματα συσκευασίας και σήμανσης του φακέλου και των υποφακέλων των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, λεκτικές και φραστικές αποκλίσεις των εγγράφων της προσφοράς από την ορολογία των εγγράφων

Αριθμός απόφασης: 382/2018

της σύμβασης, που δεν επιφέρουν έννομες συνέπειες ως προς το περιεχόμενό τους, ελλείψεις ως προς τα νομιμοποιητικά στοιχεία, πλημμελής σήμανση αντιγράφων που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74), μεταφράσεων και λοιπών πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων, διαφοροποίηση της δομής των εγγράφων της προσφοράς από τα υποδείγματα, υποχρεωτικά ή μη, που θεσπίζονται με νόμο, κανονιστικές πράξεις ή τα έγγραφα της σύμβασης. Η συμπλήρωση ή η διευκρίνιση, κατά το πρώτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται να έχει ως συνέπεια μεταγενέστερη αντικατάσταση ή υποβολή εγγράφων σε συμμόρφωση με τους όρους της διακήρυξης, αλλά μόνο τη διευκρίνιση ή συμπλήρωση, ακόμη και με νέα έγγραφα, εγγράφων ή δικαιολογητικών που έχουν ήδη υποβληθεί. 3. Η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις, άνιση μεταχείριση των οικονομικών φορέων ή να έχει ως συνέπεια ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένου οικονομικού φορέα στη διαδικασία ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης. 4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες να διευκρινίσουν, μέσα σε εύλογη προθεσμία η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης, το περιεχόμενο της τεχνικής ή οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει, αν περιέχει ασάφειες ή ήσσονος σημασίας ατέλειες, επουσιώδεις παραλείψεις ή πρόδηλα τυπικά ή υπολογιστικά σφάλματα που η αναθέτουσα αρχή κρίνει ότι μπορεί να θεραπευθούν. Η διευκρίνιση αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την ουσιώδη αλλοίωση της προσφοράς και δεν πρέπει να προσδίδει αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη συγκεκριμένη προσφορά σε σχέση με τις λοιπές. 5. Η παροχή της δυνατότητας διευκρινίσεων στον προσφέροντα ή υποψήφιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 4, είναι υποχρεωτική για την αναθέτουσα αρχή, αν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς».

31. Επειδή σύμφωνα με το Παράρτημα XI του Προσαρτήματος Α' του Ν.4412/2016 προβλέπεται ότι: «Τα σχετικά επαγγελματικά και εμπορικά μητρώα καθώς και οι δηλώσεις και τα πιστοποιητικά που αντιστοιχούν σε κάθε κράτος μέλος είναι: [...] στην Ελλάδα, το «Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων— ΜΕΕΠ» του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και

Αριθμός απόφασης: 382/2018

Δικτύων καθώς και τα νομαρχιακά μητρώα στην περίπτωση των δημόσιων συμβάσεων έργων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρ. 1 του άρθρου 76, το «Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο» και το «Μητρώο Κατασκευαστών Αμυντικού Υλικού» στην περίπτωση των συμβάσεων προμηθειών στην περίπτωση των συμβάσεων υπηρεσιών, ο πάροχος υπηρεσιών μπορεί να κληθεί να προβεί σε ένορκη δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου σχετικά με την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος· στις περιπτώσεις που προβλέπει η ισχύουσα εθνική νομοθεσία, για την εκπόνηση μελετών και την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, τα επαγγελματικά μητρώα είναι το «Μητρώο Μελετητών» και το «Μητρώο Γραφείων Μελετών», σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρ. 1 του άρθρου 77,[...]».

32. Επειδή, με τον Κανονισμό 910/2014 ορίζεται στο άρθρο 25 ότι : «2. Η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή έχει νομική ισχύ ισοδύναμη με την ιδιόχειρη υπογραφή. 3. Εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή βασιζόμενη σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό που έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος αναγνωρίζεται ως τέτοια σε όλα τα άλλα κράτη μέλη», στο άρθρο 26 ότι : «Μία προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις: α) συνδέεται κατά τρόπο μοναδικό με τον υπογράφοντα β) είναι ικανή να ταυτοποιεί τον υπογράφοντα γ) δημιουργείται με δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής τα οποία ο υπογράφων μπορεί, με υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης, να χρησιμοποιεί υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο, και δ) συνδέεται με τα δεδομένα που έχουν υπογραφεί σε σχέση με αυτήν κατά τρόπο ώστε να μπορεί να ανιχνευθεί οποιαδήποτε επακόλουθη τροποποίηση των εν λόγω δεδομένων» και στο άρθρο 27 ότι : «1..... 2. Εάν ένα κράτος μέλος απαιτεί προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό για τη χρήση μιας επιγραμμικής υπηρεσίας που προσφέρεται από φορέα του δημόσιου τομέα ή για λογαριασμό του, το εν λόγω κράτος μέλος αναγνωρίζει τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που βασίζονται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό και τις εγκεκριμένες ηλεκτρονικές υπογραφές τουλάχιστον με τους μορφότυπους ή με τις μεθόδους που καθορίζονται στις εκτελεστικές πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 5». Επομένως, ο Κανονισμός καθορίζει τις απαιτήσεις ασφάλειας για την παροχή

υπηρεσιών ηλεκτρονικής ταυτοποίησης και το πλαίσιο εποπτείας των παρόχων τους. Κατά τα οριζόμενα στον ως άνω Κανονισμό, η ψηφιακή υπογραφή εκδίδεται από εγκεκριμένους παρόχους υπηρεσιών πιστοποίησης, οι οποίοι με τη χορήγησή της εγγυώνται για τα στοιχεία του κατόχου της και επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής. Με τη χρήση της προηγμένης ψηφιακής υπογραφής σκοπός είναι να επιτυγχάνεται η ταυτοποίηση του υπογράφοντος, δηλαδή η σύνδεση της ηλεκτρονικής συναλλαγής με το φυσικό πρόσωπο που υπογράφει, η εγγύηση της γνησιότητας των ψηφιακών δεδομένων και η δέσμευση του υπογράφοντος ως προς την ηλεκτρονική συναλλαγή, δηλαδή ο υπογράφων να μη μπορεί να αρνηθεί την συμβολή του στην εν λόγω συναλλαγή. Επιπλέον, η απρόσκοπτη λειτουργία του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. βασίζεται στη δυνατότητα επαλήθευσης του ακριβούς χρόνου παροχής των υπηρεσιών του συστήματος προς το χρήστη αυτού, όπως με την εξακρίβωση του χρόνου υποβολής της προσφοράς κάθε συμμετέχοντος οικονομικού φορέα στο σύστημα.

33. Επειδή κατά το άρθρο 2 του ΠΔ 150/2001 (Α' 125) περί προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές (ΕΕ L 13), «*νοούνται ως: 1. 'ηλεκτρονική υπογραφή': δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με αυτά και τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας. 2. 'προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή' ή 'ψηφιακή υπογραφή': ηλεκτρονική υπογραφή, που πληροί τους εξής όρους: α) συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα, β) είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του υπογράφοντος, γ) δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και δ) συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο, ώστε να μπορεί να εντοπισθεί οποιαδήποτε μεταγενέστερη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων. 3. 'υπογράφων': φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που κατέχει διάταξη δημιουργίας υπογραφής και ενεργεί είτε στο δικό του όνομα είτε στο όνομα άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου ή φορέα. 4. 'δεδομένα δημιουργίας υπογραφής': μονοσήμαντα δεδομένα, όπως κώδικες ή ιδιωτικά κλειδιά κρυπτογραφίας, που χρησιμοποιούνται από τον*

υπογράφοντα για τη δημιουργία ηλεκτρονικής υπογραφής. 5. 'διάταξη δημιουργίας υπογραφής' ... 6. 'ασφαλής διάταξη δημιουργίας υπογραφής' ... 7. 'δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής': δεδομένα, όπως κώδικες, ή δημόσια κλειδιά κρυπτογραφίας, τα οποία χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση της ηλεκτρονικής υπογραφής. 8. 'διάταξη επαλήθευσης υπογραφής' ... 9. 'πιστοποιητικό': ηλεκτρονική βεβαίωση, η οποία συνδέει δεδομένα επαλήθευσης υπογραφής με ένα άτομο και επιβεβαιώνει την ταυτότητά του. 10. 'αναγνωρισμένο πιστοποιητικό': πιστοποιητικό που πληροί τους όρους του Παραρτήματος I και εκδίδεται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης ... 11. 'πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης': φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλος φορέας, που εκδίδει πιστοποιητικά ή παρέχει άλλες υπηρεσίες, συναφείς με τις ηλεκτρονικές υπογραφές. 12. 'προϊόν ηλεκτρονικής υπογραφής' ... 13. 'εθελοντική διαπίστευση' ...». Στο άρθρο 3 του δ/τος αυτού ορίζονται τα εξής: «1. Η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο. 2. Η ισχύς της ηλεκτρονικής υπογραφής ή το παραδεκτό της ως αποδεικτικού στοιχείου δεν αποκλείεται από μόνο τον λόγο ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου».

34. Επειδή η Απόφαση 56902/215/19-5-2017 (ΦΕΚ 1924/Β' /2 Ιουνίου 2017) «Τεχνικές Λεπτομέρειες και Διαδικασίες Λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ» , που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του Ν. 4412/2016 (άρθρο 36) ορίζει ρητά στο άρθρο 9 ότι: « Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2012 του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β'401) από τρίτους εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς υποχρεωτικά πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των προαναφερόμενων φορέων προς τον χρήστη των υπηρεσιών αυτών, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα ή

Αριθμός απόφασης: 382/2018

στη ΓΓΕΠΚ η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω», ενώ στο άρθρο 15 ότι: «[.....] Ο χρήστης- οικονομικός φορέας υποβάλλει τους ανωτέρω (υπο)φακέλους μέσω του Συστήματος, όπως περιγράφεται παρακάτω: 1.2.1 Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά» υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου Portable Document Format (PDF) και εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο, φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8, χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου της υπογραφής. 1.2.1.1 Εντός τριών (3) εργασίμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή των ως άνω στοιχείων και δικαιολογητικών προσκομίζονται υποχρεωτικά από τον οικονομικό φορέα στην αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα, σε έντυπη μορφή και σε σφραγισμένο φάκελο, τα στοιχεία της ηλεκτρονικής προσφοράς τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη μορφή σύμφωνα με τον ν. 4250/2014. Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά είναι ενδεικτικά η εγγυητική επιστολή συμμετοχής, τα πρωτότυπα έγγραφα τα οποία έχουν εκδοθεί από ιδιωτικούς φορείς και δεν φέρουν επικύρωση από δικηγόρο, καθώς και τα έγγραφα που φέρουν τη Σφραγίδα της Χάγης (Apostille). 1.2.1.2 Δεν προσκομίζονται σε έντυπη μορφή στοιχεία και δικαιολογητικά τα οποία φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8, τα ΦΕΚ, τα τεχνικά φυλλάδια και όσα στοιχεία και δικαιολογητικά προβλέπεται από το ν. 4250/2014 ότι οι φορείς υποχρεούνται να αποδέχονται αντίγραφα των πρωτοτύπων. 1.2.1.3 Ειδικά τα στοιχεία και δικαιολογητικά που αφορούν έγγραφα που παρέχονται από τους δημόσιους φορείς αναζητούνται αυτεπάγγελτα από την αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα, μέσω διαλειτουργικότητας των συστημάτων. Έως την πλήρη διαλειτουργικότητα, τα στοιχεία και δικαιολογητικά υποβάλλονται από τον οικονομικό φορέα σύμφωνα με την παράγραφο 1.2.1 του παρόντος άρθρου. 1.2.1.4 Οι οικονομικοί φορείς δύνανται να προετοιμάζουν μέσω των λειτουργιών του Συστήματος το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) ή/και το Τυποποιημένο

Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ) του διαγωνισμού και να καθορίζουν τα σχετικά κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής. Έως την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της προαναφερόμενης λειτουργικότητας σύνταξης των ΕΕΕΣ και ΤΕΥΔ μέσω του Συστήματος, η προετοιμασία των εν λόγω εγγράφων δύναται να γίνεται, για μεν το ΕΕΕΣ μέσω της υπηρεσίας eESPD της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και για δε το ΤΕΥΔ βάσει του τυποποιημένου ηλεκτρονικού εντύπου που εκδίδεται από την ΕΑΑΔΗΣΥ. 1.2.2. Ο οικονομικός φορέας συντάσσει την τεχνική και οικονομική του προσφορά συμπληρώνοντας την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα του Συστήματος και επισυνάπτοντας στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένων Ηλεκτρονικής Προσφοράς» και στον κατά περίπτωση (υπο)φάκελο όλα τα στοιχεία της προσφοράς του σε μορφή αρχείου *Portable Document Format (PDF)*. Στην συνέχεια, ο οικονομικός φορέας παράγει από το Σύστημα τα ηλεκτρονικά αρχεία (εκτυπώσεις της Τεχνικής Προσφοράς Προμηθευτή και της Οικονομικής Προσφοράς Προμηθευτή σε μορφή αρχείου *Portable Document Format (PDF)*), τα οποία υπογράφονται με εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8 και επισυνάπτονται στους αντίστοιχους (υπο)φακέλους της προσφοράς από τον οικονομικό φορέα. Κατά την συστημική υποβολή της προσφοράς το Σύστημα πραγματοποιεί αυτοματοποιημένους ελέγχους επιβεβαίωσης της ηλεκτρονικής προσφοράς σε σχέση με τα παραχθέντα ηλεκτρονικά αρχεία (Τεχνική και Οικονομική Προσφορά) και εφόσον οι έλεγχοι αυτοί αποβούν επιτυχείς η προσφορά υποβάλλεται στο Σύστημα. Διαφορετικά, η προσφορά δεν υποβάλλεται και το Σύστημα ενημερώνει τον οικονομικό φορέα με σχετικό μήνυμα σφάλματος στη διεπαφή του χρήστη του οικονομικού φορέα, προκειμένου ο τελευταίος να προβεί στις σχετικές ενέργειες διόρθωσης. 1.2.2.1 Εφόσον οι τεχνικές προδιαγραφές και οι οικονομικοί όροι δεν έχουν αποτυπωθεί στο σύνολό τους στις ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του Συστήματος, ο οικονομικός φορέας επισυνάπτει ψηφιακά υπογεγραμμένα τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία σύμφωνα με τους όρους της εκάστοτε διακήρυξης (ιδίως τεχνική και οικονομική προσφορά). 1.2.2.2 Από το Σύστημα εκδίδεται ηλεκτρονική απόδειξη υποβολής προσφοράς, η οποία αποστέλλεται στον οικονομικό φορέα με

Αριθμός απόφασης: 382/2018

μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. 2. Υποβολή αιτήσεων συμμετοχής. Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν τις αιτήσεις συμμετοχής τους μέσω του Συστήματος με τρόπο και σε χρόνο που ορίζεται κατά περίπτωση στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, τα έγγραφα της σύμβασης και την παρούσα, εφαρμοζόμενων αναλόγως των διατάξεων της παρ. 1.2.1 του παρόντος άρθρου.

35. Επειδή με την με αρ. ΔΙΑΔΠ/Α1/18368/2002 ΚΥΑ (1276 Β) «Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986», ορίζεται ότι « 3.Η υπεύθυνη δήλωση, όταν χρησιμοποιείται αυτοτελώς, πρέπει να έχει τον ακόλουθο τύπο και να περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία: α) Στην πρώτη όψη στο επάνω μέρος και στο κέντρο, τυπώνεται το έμβλημα της Ελληνικής Δημοκρατίας. β) Κάτω από το έμβλημα τυπώνονται, με κεφαλαία γράμματα, οι λέξεις "ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ" και από κάτω, μέσα σε παρένθεση, οι λέξεις (Άρθρο 8 Ν. 1599/1986). γ) Στη συνέχεια, αμέσως από κάτω, τυπώνεται κείμενο, σε πλαίσιο, ως εξής: "Η ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών (άρθρο 8 παρ.4 Ν. 1599/1986)". δ) Στη συνέχεια συμπληρώνονται η αρχή ή η υπηρεσία του δημόσιου τομέα που απευθύνεται η δήλωση, τα στοιχεία ταυτότητας του αιτούντος καθώς και τα γεγονότα ή στοιχεία την ακρίβεια των οποίων επιθυμεί να δηλώσει υπεύθυνα. ε) Τα στοιχεία ταυτότητας του αιτούντος που αναγράφονται είναι: αα) Το όνομα και το επώνυμο του αιτούντος ββ) Το όνομα και το επώνυμο του πατέρα γγ) Το όνομα και το επώνυμο της μητέρας δδ) Η ημερομηνία, ο τόπος γέννησης και ο τόπος κατοικίας (οδός, αριθμός, τ.κ, Δήμος κλπ). εε) Ο αριθμός του Δελτίου Ταυτότητας ή αντίστοιχου εγγράφου της παραγράφου 4 του άρθρου 3 του Ν. 2690/1999. στστ) Από κάτω διατίθεται κενός χώρος για την αναγραφή, εφόσον είναι απαραίτητο, του αριθμού τηλεφώνου, της συσκευής τηλεομοιοτυπίας και της διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. στ) Από κάτω τυπώνεται η φράση : "Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι:" ζ) Μετά την αναγραφή των γεγονότων και των στοιχείων την ακρίβεια των οποίων δηλώνει υπεύθυνα , συμπληρώνεται η

ημερομηνία σε κατάλληλο κενό χώρο. η)Κάτω από την ημερομηνία αναγράφεται η λέξη "ο/η δηλ" και ακολουθεί η λέξη "υπογραφή" πάνω από την οποία τίθεται η υπογραφή του δηλούντος.[...] 7.Ο τύπος του εντύπου της αίτησης-υπεύθυνης δήλωσης, είναι δυνατόν να διαφοροποιείται, ως προς τον σχεδιασμό του προκειμένου να είναι πιο εύχρηστο και φιλικότερο προς τους πολίτες. 8. Στην περίπτωση που η υπεύθυνη δήλωση ενσωματώνεται σε έγγραφο που αφορούν σε διοικητικές πράξεις, συμβόλαια κ.λπ., πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα στοιχεία που προβλέπουν οι περιπτώσεις δ), ε), στ), ζ), και η) της παραγράφου 3 της παρούσας απόφασης».

36. Επειδή σύμφωνα με την επίμαχη Διακήρυξη ορίζεται ότι: «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ: Άρθρο 1^ο: 1. Υποψήφιοι ή προσφέροντες και, σε περίπτωση ενώσεων, τα μέλη αυτών μπορούν να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα των οποίων η δραστηριότητα δικαιολογεί την παροχή υπηρεσιών Συντήρησης-Επισκευής Εγκαταστάσεων (CPV 50700000-2) και είναι εγκατεστημένα σε: α. Κράτος - μέλος της Ένωσης.[...] [...] 3.Οι ενώσεις οικονομικών φορέων (συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων) μπορούν να υποβάλουν προσφορά ή να εμφανίζονται ως υποψήφιοι. Για την υποβολή μιας προσφοράς ή μιας αίτησης συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές δεν μπορούν να απαιτούν να έχουν οι ενώσεις οικονομικών φορέων συγκεκριμένη νομική μορφή. Η επιλεγείσα ένωση είναι δυνατόν να υποχρεωθεί να περιβληθεί συγκεκριμένη νομική μορφή, εάν της ανατεθεί η σύμβαση, στο μέτρο που η περιβολή αυτής της νομικής μορφής είναι αναγκαία για την ορθή εκτέλεση της σύμβασης. Στις περιπτώσεις υποβολής προσφοράς από ένωση οικονομικών φορέων, όλα τα μέλη της ευθύνονται έναντι της αναθέτουσας αρχής αλληλέγγυα και εις ολόκληρο.

4. Για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό, οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς (προμηθευτές) απαιτείται να διαθέτουν ψηφιακή υπογραφή, χορηγούμενη από πιστοποιημένη αρχή παροχής ψηφιακής υπογραφής και να εγγραφούν στην πλατφόρμα του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), στην ιστοσελίδα www.promitheus.gov.gr, ακολουθώντας τη διαδικασία εγγραφής που περιγράφεται σε αυτή. Η ένωση οικονομικών φορέων υποβάλλει κοινή προσφορά, η οποία υπογράφεται υποχρεωτικά ψηφιακά είτε από όλους τους οικονομικούς φορείς που

Αριθμός απόφασης: 382/2018

αποτελούν την ένωση, είτε από εκπρόσωπό τους νομίμως εξουσιοδοτημένο. Στην προσφορά απαραίτητως πρέπει να προσδιορίζεται η έκταση και το είδος της συμμετοχής τους (συμπεριλαμβανομένης της κατανομής αμοιβής μεταξύ τους) κάθε μέλους της ένωσης, καθώς και ο εκπρόσωπος/συντονιστής αυτή. Άρθρο 2^ο: 1. Όσοι επιθυμούν να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό, απαιτείται να καταρτίσουν και να υποβάλουν ηλεκτρονικά, με χρήση της πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ, μέσω της ιστοσελίδας www.promitheus.gov.gr, προσφορά με τα απαραίτητα δικαιολογητικά και ότι άλλο απαιτείται από την παρούσα διακήρυξη, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία και ώρα που ορίζει η παρούσα διακήρυξη, στην ελληνική γλώσσα, σε ηλεκτρονικό φάκελο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Ν.4412/2016, καθώς και στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 11 της ΥΑ Π1/2390/21-10-2013. Μετά την παρέλευση της καταληκτικής για την κατάθεση των προσφορών ημερομηνίας και ώρας, δεν υπάρχει δυνατότητα υποβολής προσφοράς στο σύστημα. Σε περιπτώσεις τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, η αναθέτουσα αρχή θα ρυθμίσει τα της συνέχειας του διαγωνισμού με σχετική ανακοίνωσή της

2. Τα περιεχόμενα του ανωτέρω ηλεκτρονικού φακέλου ορίζονται ως εξής: α. Ένας (1) υποφάκελος με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής», στον οποίο - επί ποινή απόρριψης- περιλαμβάνονται τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και συγκεκριμένα:

(1) το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.), όπως προβλέπεται στην παρ. 1 και 3 του άρθρου 79 του ν. 4412/2016,

(2) την εγγύηση συμμετοχής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 72 του Ν.4412/2016 και καθορίζεται στο άρθρο 8 των Γενικών Όρων (υπόδειγμα όπως στην Προσθήκη «2/Α»). Η εγγυητική επιστολή συμμετοχής υποβάλλεται από τον προσφέροντα ηλεκτρονικά, σε μορφή αρχείου pdf και προσκομίζεται από αυτόν, σε έντυπη μορφή (πρωτότυπο), εντός τριών (3) εργασιμών ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή.

(3) Υπεύθυνη δήλωση: Υπεύθυνη δήλωση της παραγράφου 4 του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 (Α' 75), όπως το Υπόδειγμα Υπεύθυνης Δήλωσης (Προσθήκη «4/Α»), υπογεγραμμένη ψηφιακά, χωρίς να απαιτείται θεώρηση

γνησίου υπογραφής, στην οποία να αναγράφονται τα στοιχεία του διαγωνισμού στον οποίο συμμετέχει και όσα αναφέρονται στο υπόδειγμα.

(4) Τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης του προσφέροντος ή του υποψήφιου νομικού προσώπου, όπως Προσθήκη «5/A»,

Οι ενώσεις οικονομικών φορέων που υποβάλλουν κοινή προσφορά, υποβάλλουν τα παραπάνω κατά περίπτωση δικαιολογητικά για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει στην ένωση.

β. Ένας (1) υποφάκελος με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά» στον οποίο - επί ποινή απόρριψης- περιλαμβάνονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και έγγραφα που προσδιορίζονται στα Άρθρα 2 και 4 των Ειδικών Όρων (Παράρτημα «B»).

Η τεχνική προσφορά συντάσσεται συμπληρώνοντας την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα του συστήματος. Στη συνέχεια, το σύστημα παράγει σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο, σε μορφή pdf, το οποίο υπογράφεται ψηφιακά και υποβάλλεται από τον προσφέροντα. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ειδική ηλεκτρονική φόρμα του συστήματος και του παραγόμενου ψηφιακά υπογεγραμμένου ηλεκτρονικού αρχείου πρέπει να ταυτίζονται. Σε αντίθετη περίπτωση, το σύστημα παράγει σχετικό μήνυμα και ο προσφέρων καλείται να παράγει εκ νέου το ηλεκτρονικό αρχείο pdf. Εφόσον, οι τεχνικές προδιαγραφές δεν έχουν αποτυπωθεί στο σύνολό τους στις ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του συστήματος, ο προσφέρων επισυνάπτει ψηφιακά υπογεγραμμένα τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία [...].

4. Οι υπεύθυνες δηλώσεις (όπου απαιτείται), να φέρουν ημερομηνία ταυτόσημη με αυτή της ψηφιακής υπογραφής τους, η οποία να είναι εντός των τελευταίων τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών, προ της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής των προσφορών. Δεν απαιτείται βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής από αρμόδια διοικητική αρχή ή από ΚΕΠ [.....].6. Σε περίπτωση συνυποβολής με την προσφορά, στοιχείων και πληροφοριών εμπιστευτικού χαρακτήρα, η γνωστοποίηση των οποίων στους άλλους διαγωνιζόμενους θα έθιγε τα έννομα συμφέροντά του, ο προσφέρων οφείλει να σημειώνει επ' αυτών την ένδειξη «πληροφορίες εμπιστευτικού χαρακτήρα». Σε αντίθετη περίπτωση, δύναται να λαμβάνουν γνώση αυτών των πληροφοριών οι λοιποί διαγωνιζόμενοι. Από το σύστημα παρέχεται η σχετική

επιλογή για την επισήμανση της εμπιστευτικότητας κατά την ηλεκτρονική επισύναψη των αρχείων στους υποφακέλους της προσφοράς. Η Υπηρεσία δεν αποκαλύπτει πληροφορίες που της έχουν διαβιβάσει οι προσφέροντες και τις οποίες έχουν χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικές. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν, ιδίως, τα τεχνικά ή εμπορικά απόρρητα και τις εμπιστευτικές πτυχές των προσφορών. Εφόσον ένας οικονομικός φορέας χαρακτηρίζει πληροφορίες ως εμπιστευτικές, λόγω ύπαρξης τεχνικού ή εμπορικού απορρήτου, στη σχετική δήλωση του, αναφέρει ρητά όλες τις σχετικές διατάξεις νόμου ή διοικητικές πράξεις που επιβάλλουν την εμπιστευτικότητα της συγκεκριμένης πληροφορίας. Άρθρο 3: 1. Τα στοιχεία και δικαιολογητικά των υποφακέλων «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» και «Τεχνική Προσφορά» και «Οικονομική Προσφορά» της προσφοράς, υποβάλλονται, επί ποινή απορρίψεως, από τον προσφέροντα ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου τύπου pdf και προσκομίζονται κατά περίπτωση από αυτόν, εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή τους. Όλα τα έγγραφα που συντάσσονται και υποβάλλονται ηλεκτρονικά από τον ίδιο, θα φέρουν ψηφιακή υπογραφή. Οι τυχόν απαιτούμενες δηλώσεις ή υπεύθυνες δηλώσεις του παρόντος άρθρου, που υπογράφονται ψηφιακά από τους έχοντες υποχρέωση προς τούτο, δεν απαιτείται να φέρουν σχετική θεώρηση γνησίου υπογραφής. Επισημαίνεται ότι τα ανωτέρω δικαιολογητικά ή τα άλλα στοιχεία των υποφακέλων «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» - «Τεχνική Προσφορά» - «Οικονομική Προσφορά» που έχουν υποβληθεί με την ηλεκτρονική προσφορά και απαιτούνται να προσκομισθούν στην Υπηρεσία που διενεργεί το διαγωνισμό εντός της ανωτέρω αναφερόμενης προθεσμίας, υποβάλλονται διαχωρισμένα σε τρεις (3) σφραγισμένους υποφακέλους με εξωτερικές ενδείξεις «Επιμέρους έντυπα δικαιολογητικών συμμετοχής», «Επιμέρους έντυπα τεχνικής προσφοράς» και «Επιμέρους έντυπα οικονομικής προσφοράς» και είναι τα δικαιολογητικά και στοιχεία που δεν έχουν εκδοθεί/συνταχθεί από τον ίδιο τον οικονομικό φορέα(προσφέροντα) και κατά συνέπεια δεν φέρουν την ψηφιακή του υπογραφή. Ως τέτοια στοιχεία ενδεικτικά αναφέρονται π.χ. πιστοποιητικά ή βεβαιώσεις που έχουν εκδοθεί από δημόσιες αρχές ή άλλους φορείς.[...]

4. Απορρίπτεται προσφορά η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση

ή εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και την συμπλήρωσή της σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 5 του Παραρτήματος «Α».

5. Μετά την κατάθεση της προσφοράς, επί νομίμως υποβληθέντων δικαιολογητικών, οι διαγωνιζόμενοι παρέχουν διευκρινίσεις μόνον όταν αυτές ζητούνται από αρμόδιο όργανο και με τον τρόπο που υποδεικνύεται από αυτό. Από τις διευκρινίσεις, οι οποίες παρέχονται, σύμφωνα με τα παραπάνω, λαμβάνονται υπόψη μόνον εκείνες που αναφέρονται στα σημεία για τα οποία υποβλήθηκε σχετικό αίτημα από το αρμόδιο όργανο. Αποτελεί λόγο απόρριψης αν ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με το άρθρο 102 του ν. 4412/2016.

6. Απορρίπτεται προσφορά η οποία παρουσιάζει ελλείψεις ως προς τα δικαιολογητικά που ζητούνται από τα έγγραφα της παρούσης διακήρυξης και αποκλίσεις ως προς τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της σύμβασης [...]. Άρθρο 6^ο : [...] 2. Για την ανωτέρω περιγραφείσα διαδικασία αξιολόγησης, καθώς και για τη λήψη απόφασης επί των διαφόρων σταδίων του διαγωνισμού ισχύουν τα ακόλουθα:

α. Προσφορές που παρουσιάζουν αποκλίσεις από την τεχνική περιγραφή και τις απαιτήσεις της Υπηρεσίας, όπως αναφέρονται στους όρους της δια-κήρυξης, απορρίπτονται ως απαράδεκτες, μετά από προηγούμενη γνωμοδότηση της Επιτροπής.

β. Προσφορά που είναι αόριστη ή/και ανεπίδεκτη εκτίμησης, ή είναι υπό αίρεση, απορρίπτεται ως απαράδεκτη, μετά από προηγούμενη γνωμοδότηση της Επιτροπής [...] Άρθρο 13^ο : 1. Ο Ανάδοχος δεν απαλλάσσεται από τις συμβατικές του υποχρεώσεις και ευθύνες λόγω ανάθεσης της εκτέλεσης τμήματος/τμημάτων της σύμβασης σε υπεργολάβους. Η τήρηση των υποχρεώσεων της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016 από υπεργολάβους δεν αίρει την ευθύνη του κυρίου αναδόχου. [...] 3. Η αναθέτουσα αρχή επαληθεύει τη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού για τους υπεργολάβους, όπως αυτοί περιγράφονται στα άρθρα της παρούσας. Επισημαίνεται ότι ο ανάδοχος δύναται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, μέχρι το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής αξίας

της σύμβασης. Επιπλέον, προκειμένου να μην αθετούνται οι υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016, δύναται να επαληθεύσει τους ως άνω λόγους και για τμήμα ή τμήματα της σύμβασης που υπολείπονται του ως άνω ποσοστού. Όταν από την ως άνω επαλήθευση προκύπτει ότι συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού απαιτεί ή δύναται να απαιτήσει την αντικατάστασή του, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στις παρ. 5 και 6 του άρθρου 131 του ν. 4412/2016 [...] Άρθρο 17° :[.....] 4. Εφόσον ένας οικονομικός φορέας χαρακτηρίζει πληροφορίες ως εμπιστευτικές, λόγω ύπαρξης τεχνικού ή εμπορικού απορρήτου, στη σχετική δήλωσή του, αναφέρει ρητά όλες τις σχετικές διατάξεις νόμου ή διοικητικές πράξεις που επιβάλλουν την εμπιστευτικότητα της συγκεκριμένης πληροφορίας.

5. Δεν χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδας, τις προσφερόμενες ποσότητες, την οικονομική προσφορά και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή της.

6. Το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των προσφορών άλλων οικονομικών φορέων ασκείται, σύμφωνα με της όρους του άρθρου 1 του ΠΔ 28/2015 (Α' 34). [...] ΠΡΟΣΘΗΚΗ «5» ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»: ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ: 1. Αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης αποτελούν όλα τα δικαιολογητικά που αφορούν την συμμετοχή φυσικών προσώπων ημεδαπών και αλλοδαπών του υποφακέλου με τίτλο «Δικαιολογητικά Συμμετοχής».[.....] 3. Επίσης, νομιμοποιητικά έγγραφα κάθε συμμετέχοντος για την απόδειξη των ανωτέρω ιδιοτήτων και της εξουσίας έκδοσης παραστατικού εκπροσώπησης, καθορίζονται ως εξής:[.....] β. Για ημεδαπά νομικά πρόσωπα με τη μορφή προσωπικής εταιρείας (Ο.Ε. ή Ε.Ε.):[...] (2) Πιστοποιητικό περί μεταβολών της εταιρείας από την αρμόδια Αρχή.[...] ε. Ενώσεις/κοινοπραξίες που υποβάλλουν κοινή προσφορά:

(1) Τα παραπάνω κατά περίπτωση δικαιολογητικά, για το κάθε μέλος, που συμμετέχει στην ένωση ή την κοινοπραξία.

(2) Δήλωση σύστασης ένωσης ή κοινοπραξίας, υπογεγραμμένης υποχρεωτικά από όλα τα μέλη αυτής ή από εκπρόσωπό τους εξουσιοδοτημένο με συμβολαιογραφική πράξη, στην οποία θα φαίνεται το αντικείμενο εργασιών του καθενός από τους συμμετέχοντες, ο εκπρόσωπος

Αριθμός απόφασης: 382/2018

της ένωσης έναντι της Αναθέτουσας Αρχής και το πρόσωπο που ενδεχομένως τον αναπληρώνει. Στην προσφορά απαραίτητως πρέπει να προσδιορίζεται η έκταση και το είδος της συμμετοχής του κάθε μέλους της ένωσης ή της κοινοπραξίας.

Για την απόδειξη της νόμιμης σύστασης και εκπροσώπησης, στις περιπτώσεις που ο οικονομικός φορέας είναι νομικό πρόσωπο, προσκομίζει τα κατά περίπτωση νομιμοποιητικά έγγραφα σύστασης και νόμιμης εκπροσώπησης (όπως καταστατικά, πιστοποιητικά μεταβολών, αντίστοιχα ΦΕΚ, συγκρότηση Δ.Σ. σε σώμα, ανάλογα με τη νομική μορφή του διαγωνιζομένου). Από τα ανωτέρω έγγραφα πρέπει να προκύπτουν η νόμιμη σύστασή του, όλες οι σχετικές τροποποιήσεις των καταστατικών, το/τα πρόσωπο/α που δεσμεύει/ουν νόμιμα την εταιρία κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού (νόμιμος εκπρόσωπος, δικαίωμα υπογραφής κλπ.), τυχόν τρίτοι, στους οποίους έχει χορηγηθεί εξουσία εκπροσώπησης, καθώς και η θητεία του/των ή/και των μελών του οργάνου διοίκησης/ νόμιμου εκπροσώπου [...]. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄: ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ: Άρθρο 1: 1. Ο

Ανάδοχος οφείλει να παρέχει, κατόπιν εντολής του ΠΒΚ, εργασίες συντήρησης και επισκευής των Εγκαταστάσεων του ΠΒΚ καθώς και του ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού αυτών, οι οποίες βρίσκονται στις περιοχές Στρατωνισμού - Βάσης - Χώρου Εκτόξευσης - Δραπάνου - Σταυρού - Λέσχης Αξιωματικών - Ακτής Μαραθίου - Βιολογικού Καθαρισμού (Παζινός), εξαιρουμένων των ραντάρ Βασιλικού Ηρακλείου και Θήρας.[...] Άρθρο 2: Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα - οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια. α. Ο υποψήφιος Ανάδοχος υπηρεσιών, σε περίπτωση που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους τμήμα της σύμβασης, θα πρέπει να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει. β. το προσωπικό που θα χρησιμοποιήσουν για την υλοποίηση της σύμβασης να διαθέτει τουλάχιστον ένα (1) έτος αποδεδειγμένη εμπειρία στην ειδικότητα με την οποία θα συμμετέχει στην υλοποίηση της σύμβασης. γ. Ο υποψήφιος Ανάδοχος υπηρεσιών, να υποβάλλει έγγραφα με τα οποία να αποδεικνύουν ότι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών τους των τριών (3) τελευταίων ετών (2015-2016-2017) είναι τουλάχιστον ποσού εκατόν πενήντα

Αριθμός απόφασης: 382/2018

χιλιάδες ευρώ (150.000 €) για τη συστηματική παροχή υπηρεσιών συντήρησης- επισκευής εγκαταστάσεων. Ως αποδεικτικά μέσα είναι τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στο Μέρος Ι του Παραρτήματος XII Προσάρτημα Α του Ν.4412/2016, όπως ισχύει. δ. ο υποψήφιος Ανάδοχος θα πρέπει να διαθέτει επικαιροποιημένο, κατά το στάδιο σύναψης της παρούσας Σύμβασης, Πιστοποιητικό Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας, του διεθνούς προτύπου ISO 9001:2008 ή μεταγενέστερο, το οποίο θα πρέπει να παραμείνει σε ισχύ καθόλη τη διάρκεια εκτέλεσης της Σύμβασης. Στην περίπτωση Κοινοπραξίας, η παρούσα απαίτηση ισχύει για κάθε έναν εταίρο ανάλογα με το πεδίο ειδικότητας/ τεχνογνωσίας που προσφέρει. Υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 (Α'75), όπως εκάστοτε ισχύει, ψηφιακά υπογεγραμμένη, στην οποία να δηλώνεται ότι θα υποβάλλουν, πριν την υπογραφή της σύμβασης οργανόγραμμα κάλυψης θέσεων και στοιχεία προσωπικού. Άρθρο 3: Οι οικονομικοί φορείς μπορούν, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (του Άρθρου 2), να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών τους με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται. Ειδικά, όσον αφορά στα κριτήρια επαγγελματικής ικανότητας που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 ή με τη σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο, εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Όταν οι οικονομικοί φορείς στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την απαιτούμενη με τη διακήρυξη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι εν λόγω οικονομικοί φορείς και αυτοί στους οποίους στηρίζονται είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης. Υπό τους ίδιους όρους οι ενώσεις οικονομικών φορέων μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων. Άρθρο 4: Για την απόδειξη της οικονομικής και χρηματοοικονομικής

Αριθμός απόφασης: 382/2018

επάρκειας του άρθρου 2 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν: Οικονομικές καταστάσεις ή αποσπάσματα οικονομικών καταστάσεων στην περίπτωση που η δημοσίευσή τους απαιτείται από τη νομοθεσία της χώρας που είναι εγκατεστημένος ο οικονομικός φορέας και από τις οποίες θα προκύπτει ότι ο μέσος ειδικός ετήσιος κύκλος εργασιών για τα οικονομικά έτη 2015, 2016, 2017 δεν είναι μικρότερος των 150.000 € για τη συστηματική παροχή υπηρεσιών συντήρησης- επισκευής εγκαταστάσεων. Εάν ο οικονομικός φορέας, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα ανωτέρω δικαιολογητικά, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο έγγραφο. Η καταλληλότητα του προσκομιζόμενου από τον οικονομικό φορέα εγγράφου για την απόδειξη της χρηματοοικονομικής του επάρκειας εναπόκειται στην κρίση της Αναθέτουσας Αρχής (άρθρο 80 παρ. 4 εδ. β ν. 4412/2016). 2. Για την απόδειξη της τεχνικής ικανότητας οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν:

α. αντίστοιχη/αντίστοιχες σύμβαση/συμβάσεις στην παροχή υπηρεσιών συντήρησης- επισκευής εγκαταστάσεων, καθώς και σχετικό κατάλογο που θα υποβληθεί και στον οποίο θα αναφέρονται οι κυριότερες παραδόσεις των τριών τελευταίων χρόνων, με μνεία για κάθε παράδοση του παραλήπτη, είτε εμπίπτει στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα, της ημερομηνίας παράδοσης και του ποσού, κατά το στάδιο της κατακύρωσης του παρόντος διαγωνισμού. Στην περίπτωση που ο παραλήπτης ανήκει στο δημόσιο τομέα, η παροχή υπηρεσιών του αναδόχου θα αποδεικνύεται με σχετικά έγγραφα της αρμόδιας Υπηρεσίας, στα οποία θα αναφέρεται και η εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων παροχής υπηρεσιών συντήρησης- επισκευής εγκαταστάσεων. Στην περίπτωση που ο παραλήπτης ανήκει στον ιδιωτικό τομέα η παροχή υπηρεσιών συντήρησης- επισκευής αποδεικνύεται με βεβαίωση του παραλήπτη και εάν τούτο δεν είναι δυνατό, αρκεί σχετική δήλωση του υποψηφίου. Και στις δύο περιπτώσεις η βεβαίωση ή η δήλωση συνοδεύονται από επίσημο παραστατικό έγγραφο παροχής υπηρεσιών.

β. για το τεχνικό προσωπικό, υποβάλλοντας κατάσταση προσωπικού θεωρημένη από την Αρμόδια Αρχή (ΕΟΠΠΥ) που να αποδεικνύει ότι διαθέτουν προσωπικό με ειδικότητες που να μπορούν να παρέχουν τις εργασίες που περιγράφονται στο Άρθρο 9 του παρόντος Παραρτήματος. Οι

Αριθμός απόφασης: 382/2018

ενώσεις οικονομικών φορέων που υποβάλλουν κοινή προσφορά, υποβάλλουν τα παραπάνω, κατά περίπτωση δικαιολογητικά, για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει στην ένωση, σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στο άρθρο 19 παρ. 2 του ν. 4412/2016.

γ. να διαθέτουν τον απαιτούμενο τεχνικό εξοπλισμό όπως περιγράφεται στο Άρθρο 7 του παρόντος Παραρτήματος.

3. Στην περίπτωση που ο οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με το Άρθρο 3, για την απόδειξη ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, προσκομίζει, ιδίως, σχετική έγγραφη δέσμευση των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό [...]».

37. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (ΟΛΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).

38. Επειδή σε συνέχεια των ως άνω σύμφωνα με το Ελεγκτικό Συνέδριο λόγω της εφαρμοζόμενης στους δημόσιους διαγωνισμούς αρχή της τυπικότητας, όλες οι διατάξεις της Διακήρυξης καθιερώνουν ουσιώδεις όρους με εξαίρεση εκείνες για τις οποίες προκύπτει το αντίθετο, με συνέπεια, ελλείψει αντίθετης ρητής διάταξης, τυχόν παραβίαση διατάξεων που αφορούν τον τρόπο υποβολής των προσφορών των διαγωνιζομένων συνεπάγεται το απαράδεκτο αυτών (Ελ. Συν. VI Τμήμα, Αποφ. 24995, 1949/2009. Πρ. 115, 10/2008, 222/2005,Ζ' Κλιμάκιο, Πρ. 116/2012, 1177/2009), πολλώ, δε, μάλλον όταν υφίσταται ρητή πρόβλεψη ότι συγκεκριμένος όρος τίθεται επί ποινή αποκλεισμού.

39. Επειδή οι όροι που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού από τη διακήρυξη, αποτελούν δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαγωνισμού να αποκλείσει την παρουσιάζουσα έλλειψη/απόκλιση προσφορά (ΣΤΕ

743/2000), σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, που επιβάλλει την εφαρμογή τους κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 *Siac Construction Ltd*, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

40. Επειδή, η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ., C-278/14, *SC Enterprise Focused Solutions SRL* ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 25 και απόφαση *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και ο σκοπός αυτός δεν θα επιτυχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ., C-278/14, *SC Enterprise Focused Solutions SRL* ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 27).

41. Επειδή, όπως αναφέρεται ρητώς στο άρθρο 18 του ν. 4412/2016 και παγίως έχει κριθεί από τη νομολογία (ΕΑ ΣτΕ Β' Τμήμα 1135/2010), οι όροι διακήρυξης διαγωνισμού για την ανάθεση σύμβασης δημόσιας σύμβασης πρέπει να μην παραβιάζουν τις θεμελιώδεις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης των επιχειρηματιών (βλ., μεταξύ άλλων, για την αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων τις αποφάσεις: της 29ης Απριλίου 2004, *Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 12ης Μαρτίου 2015, *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 22ας Ιουνίου 1993, *Επιτροπή κατά Δανίας*, C-243/89, EU:C:1993:257, σκέψη 33, της 25ης Απριλίου 1996, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, C-87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 51, της 18ης Οκτωβρίου 2001, *SIAC Construction*, C-19/00, EU:C:2001:553, σκέψη 33, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, *Μηχανική*, C-213/07, EU:C:2008:731, σκέψη 45, της 24ης Μαΐου 2016, *MT Højgaard και Züblin*, C-396/14, EU:C:2016:347, σκέψη 37, της 25ης Απριλίου 1996, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, C-87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 54, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, *Universale-Bau*, C-470/99, EU:C:2002:746, σκέψη 93, της 12ης Μαρτίου 2015, *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166,

Αριθμός απόφασης: 382/2018

σκέψη 33, της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31).

42. Επειδή, όπως παγίως έχει κριθεί από τη νομολογία, βάσει των αρχών της ισότητας, της τυπικότητας και της διαφάνειας που διέπουν τη διαδικασία συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων, ο διαγωνιζόμενος οφείλει να υποβάλει μόνον τα αξιούμενα από την διακήρυξη ή από τυχόν άλλη διάταξη, στην οποία αυτή ρητώς παραπέμπει, και κατά συνέπεια, ανεξαρτήτως παντός άλλου, δεν συντρέχει λόγος αποκλεισμού για δικαιολογητικά μη απαιτούμενα από τη διακήρυξη [ΕΑ ΣτΕ 18, 19/2011, 3703/2010, 1616, 254/2008, 318/2013 ΔΕΦ ΑΘ (ΑΣΦ)].

43. Επειδή ακόμη και εάν θεωρείτο ότι όρος της Διακήρυξης δεν είναι επαρκώς ορισμένος, έχει, περαιτέρω, κριθεί ότι τυχόν ασάφειες ή πλημμέλειες των εγγράφων της σύμβασης δεν μπορούν να ερμηνεύονται εις βάρος των διαγωνιζομένων, κατά παράβαση των αρχών του ανταγωνισμού και της παροχής ίσων ευκαιριών και θα πρέπει να παρέχεται και σε αυτούς, οι οποίοι βλάπτονται από την ασάφεια ή την πλημμέλεια αυτή, η δυνατότητα να συμπληρώσουν την τυχόν ελαττωματική, προσφορά τους (Ε.Α. ΣτΕ 423/2011, 424/2011, 425/2011). Τούτο, διότι η ερμηνεία των όρων των εγγράφων της σύμβασης δεν μπορεί να γίνεται εις βάρος του καλόπιστου διαγωνιζομένου, εφόσον η Διοίκηση ήταν αυτή που όφειλε να εκφραστεί σαφέστερα (ΕφΑθ 1959/1970, Αρμ. 1970 σελ. 1111, ΕφΘεσ 501/1987, *ΕΔημΕργ* 1990/1, σελ. 84, Α. Τάχος, *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*, εκδ. θ', σελ. 776).

44. Επειδή στην Κατευθυντήρια Οδηγία 14 της ΕΑΑΔΗΣΥ αναφέρεται ότι: «*Τα βασικά στοιχεία του θεσμού της δάνειας εμπειρίας, που διαμορφώθηκε νομολογιακά πριν ακόμα αποτυπωθεί στις κοινοτικές οδηγίες, είναι: α) η αδυναμία του υποψήφιου οικονομικού φορέα να ανταποκριθεί με τα δικά του μέσα στις απαιτήσεις εκτέλεσης της σύμβασης, την οποία επιθυμεί να συνάψει, και η προσφυγή του σε δυνατότητες τρίτου φορέα (χρηματοδοτικές ή τεχνικές δυνατότητες) για την απόδειξη της καταλληλότητας του και β) η υποχρέωση του υποψήφιου οικονομικού φορέα να αποδείξει ότι ο τρίτος φορέας έχει τη δυνατότητα να διαθέσει τους επικαλούμενους πόρους και ότι οι πόροι αυτοί θα βρίσκονται πράγματι στη διάθεση του πρώτου για την εκτέλεση*

της σύμβασης. Το τελευταίο σημείο, το οποίο αναδεικνύεται και ως το βασικό σημείο ενασχόλησης της νομολογίας, σημαίνει σε αδρές γραμμές ότι ναι μεν επιτρέπεται η επίκληση εμπειρίας ή και μέσων τρίτων, οσάκις ενδείκνυται και για δεδομένη σύμβαση, όμως η παροχή και η χρήση των ικανοτήτων αυτών πρέπει αφενός να αποδεικνύεται, αφετέρου να είναι απολύτως δεσμευτική για τα συμβαλλόμενα μέρη, αλλά και επιπλέον να παρέχονται ικανές εγγυήσεις στην αναθέτουσα αρχή ώστε λυσιτελώς να εξασφαλίζεται αυτή για την έντεχνη, προσήκουσα και άρτια εκτέλεση του έργου.¹² Η “δάνεια εμπειρία” ως πρακτική διευκόλυνσης πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε δημόσιες συμβάσεις: Ένας από τους σκοπούς του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων είναι το άνοιγμα της αγοράς των δημοσίων συμβάσεων προς όλους τους οικονομικούς φορείς, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους. Η συμπερίληψη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) πρέπει να ενθαρρύνεται, ιδιαίτερα καθώς οι ΜΜΕ θεωρείται ότι αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας της ΕΕ. Οι πιθανότητες των ΜΜΕ να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς και να τους ανατίθενται δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών, υπηρεσιών, προσκρούουν, μεταξύ άλλων παραγόντων, στο μέγεθος των συμβάσεων. Εξαιτίας αυτού, η δυνατότητα των προσφερόντων να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς μέσω επίκλησης των δυνατοτήτων τρίτων επιχειρήσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις αγορές.

Σε συμφωνία με τον “Ευρωπαϊκό Κώδικα βέλτιστων πρακτικών που διευκολύνει την πρόσβαση των ΜΜΕ στις δημόσιες συμβάσεις” και το σημείο 1.2 αυτού με τίτλο “Αξιοποίηση της δυνατότητας σχηματισμού κοινοπραξιών από τους οικονομικούς φορείς και χρησιμοποίησης της συνδυασμένης οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας και της τεχνικής τους ικανότητας”, οι οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις επιτρέπουν σε έναν οικονομικό φορέα να στηρίζεται σε οικονομικές και χρηματοοικονομικές δυνατότητες καθώς και σε τεχνικές ικανότητες άλλων φορέων, ανεξάρτητα από τη νομική φύση των δεσμών που έχει μαζί τους, προκειμένου να αποδείξει ότι διαθέτει το επίπεδο δυνατοτήτων ή ικανοτήτων που απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή. Παρ’ όλα αυτά, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, ο οικονομικός φορέας πρέπει να αποδείξει ότι θα έχει στη διάθεσή του τους

αναγκαίους πόρους για την εκτέλεση της σύμβασης. Για τη διευκόλυνση του ευρύτερου δυνατού ανταγωνισμού, συνιστάται στις αναθέτουσες αρχές να δίδουν ιδιαίτερη προσοχή στην προκήρυξη της σύμβασης για τη συγκεκριμένη δυνατότητα. Επιπλέον, δεδομένου ότι η προετοιμασία αυτών των μορφών συνεργασίας μεταξύ ΜΜΕ απαιτεί χρόνο, οι αναθέτουσες αρχές σκόπιμο είναι να κάνουν χρήση της δυνατότητας προετοιμασίας της αγοράς για μελλοντικές συμβάσεις, δημοσιεύοντας προκαταρκτικές προκηρύξεις, οι οποίες παρέχουν στους οικονομικούς φορείς αρκετό χρόνο για να ετοιμάσουν την κοινή προσφορά τους. Είναι προφανές ότι όλες αυτές οι διατάξεις και οι πρακτικές διευκολύνουν τη σύσταση κοινοπραξιών ανεξάρτητων ΜΜΕ οι οποίες μπορούν να υποβάλουν προσφορά ή τη συμμετοχή ΜΜΕ για την ανάληψη μεγάλων δημοσίων συμβάσεων με συγκεκριμένη δέσμευση τρίτων για το δανεισμό πόρων τους, ιδίως στην περίπτωση πολύπλοκων συμβάσεων στις οποίες εμπλέκονται διάφορες δεξιότητες. Σημειωτέον ότι στο πεδίο 4 του εν λόγω Κώδικα και δη 4.1 με τίτλο “Διατήρηση της αναλογικότητας των κριτηρίων επιλογής” διευκρινίζεται ότι οι οδηγίες της ΕΚ για τις δημόσιες συμβάσεις επαναδιακηρύσσουν ρητά τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σύμφωνα με την οποία τα κριτήρια χρηματοοικονομικών και οικονομικών δυνατοτήτων και τεχνικών ικανοτήτων πρέπει να είναι συνδεδεμένα και ανάλογα προς το αντικείμενο της σύμβασης¹⁶ και να μην εισάγουν διακρίσεις ή να περιορίζουν αδικαιολόγητα το πεδίο των επιλέξιμων υποψηφίων, λαμβάνοντας υπόψη θέματα που δεν έχουν σημασία. Η διατήρηση της αναλογικότητας των κριτηρίων επιλογής είναι καθοριστικής σημασίας για τις ΜΜΕ, καθώς οι αναθέτουσες αρχές που θεσπίζουν υπερβολικά υψηλά επίπεδα δυνατοτήτων και ικανοτήτων αποκλείουν εκ των πραγμάτων τη συμμετοχή μεγάλου ποσοστού ΜΜΕ σε διαδικασίες υποβολής προσφορών. Πράγματι, υπάρχουν πολλά πιθανά κριτήρια επιλογής και διάφορα έγγραφα τα οποία μπορούν να επιλεγούν για την απόδειξη της ικανοποίησης των εν λόγω κριτηρίων και κάθε φορά πρέπει να αποφασίζεται ποια κριτήρια είναι κατάλληλα για το είδος έργου, προμήθειας, υπηρεσίας, που αφορά η σύμβαση και για την αξία της.[.....] **V. Η δάνεια εμπειρία στο πλαίσιο των νέων οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ** Στο θέμα που μας απασχολεί εν προκειμένω (διατάξεις του

άρθρου 63 της 2014/24/ΕΕ) για τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στο άρθρο 58 παρ. 3 και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που προβλέπονται στο άρθρο 58 παρ. 4 της εν λόγω οδηγίας, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, εφόσον συντρέχει περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων οντοτήτων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Ειδικά όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στο παράρτημα XII και II στοιχείο στ) ή με τη σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων μόνο εάν αυτοί θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες αιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες.⁴⁸ Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει (σύμφωνα με τα άρθρα 59, 60 και 61 της οδηγίας) αν πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής οι φορείς στις ικανότητες των οποίων ο οικονομικός φορέας προτίθεται να στηριχθεί και αν συντρέχουν στο πρόσωπό τους λόγοι αποκλεισμού. Πιο συγκεκριμένα, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να αντικαταστήσει έναν φορέα που δεν πληροί σχετικό κριτήριο επιλογής ή για τον οποίον συντρέχουν υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού. Επιπρόσθετα, η αναθέτουσα αρχή δύναται να απαιτήσει από τον οικονομικό φορέα, ή δύναται να υποχρεωθεί σχετικώς από την εθνική νομοθεσία, να αντικαταστήσει φορέα έναντι του οποίου δεν συντρέχουν μη υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού.[...] Συνακόλουθα, η μη διασφάλιση της σοβαρότητας και δεσμευτικότητας των προθέσεων τόσο του τρίτου όσο και του προσφέροντα καθώς και η μη παροχή εγγυήσεων προς την αναθέτουσα αρχή για τη διάθεση συγκεκριμένων πόρων θα ισοδυναμούσε με ευθεία παραβίαση της οδηγίας, που επιτάσσει ότι οι αναθέτοντες φορείς αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, και δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί ο αντικειμενικός σκοπός που είναι η προσήκουσα, έγκαιρη και έντεχνη εκτέλεση του έργου. Υπενθυμίζεται ότι οι κοινοτικοί κανόνες που διέπουν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων θεσπίσθηκαν στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης της εσωτερικής αγοράς, εντός της οποίας διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία και καταργούνται οι περιορισμοί του ανταγωνισμού. Σε αυτό το πλαίσιο της ενιαίας εσωτερικής αγοράς και του

αποτελεσματικού ανταγωνισμού, η διασφάλιση της συμμετοχής του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού επιχειρήσεων στους διαγωνισμούς είναι προς το συμφέρον του κοινοτικού δικαίου⁵² αλλά εξίσου και προς το συμφέρον της ίδιας της αναθέτουσας αρχής, η οποία διαθέτει με τον τρόπο αυτό πιο ευρεία δυνατότητα επιλογής.

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εν κατακλείδι και υπό τη μορφή κατευθύνσεων ως προς το θέμα της στήριξης στις ικανότητες τρίτου στην ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, αποτυπώνονται τα κάτωθι: • Το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο δεν απαιτεί να είναι σε θέση ο ανάδοχος να εκπληρώσει την παροχή με δικά του μέσα. Αρκεί να παρέχει τις αναγκαίες εγγυήσεις για το ότι είναι σε θέση να διασφαλίσει την εκπλήρωση της παροχής του από τρίτους, ανεξαρτήτως ποια είναι η φύση των δεσμών του με αυτούς. • Ο τρίτος («δανειζών») μπορεί να εισφέρει ικανότητα και εμπειρία δική του ή άλλου («έμμεσος δανεισμός»). Η δέσμευση πρέπει να αποδεικνύεται τόσο μεταξύ του διαγωνιζόμενου οικονομικού φορέα και της δανείζουσας σε αυτόν όσο και μεταξύ αυτής (αμέσως δανείζουσας) και της έμμεσως δανείζουσας. • Δεν απαγορεύεται στους υποψηφίους ή προσφέροντες να προσφεύγουν στις δυνατότητες περισσοτέρων τρίτων για να αποδείξουν ότι καλύπτουν τα ελάχιστα επίπεδα ικανοτήτων. • Κοινοπραξία μπορεί να στηρίζεται στις δυνατότητες των μετεχόντων στην κοινοπραξία ή και στις δυνατότητες άλλων (τρίτων) φορέων. • Απαίτηση σε διακήρυξη περί του ότι η εμπειρία πρέπει να συντρέχει ατομικά στο πρόσωπο των διαγωνιζόμενων εγείρει ζητήματα αντίθεσης με τις διατάξεις των Οδηγιών. • Αποκλεισμός του διαγωνιζόμενου μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο αν δεν μπορεί να αποδείξει ότι έχει τη δυνατότητα χρήσης των ικανοτήτων του τρίτου ή ότι ο τρίτος πληροί τα κριτήρια καταλληλότητας που τίθενται. • Ο επικαλούμενος την τεχνική ικανότητα τρίτου οφείλει ταυτόχρονα να επικαλεστεί ειδικώς και ρητώς τα στοιχεία εμπειρίας του τρίτου που επιθυμεί να προσμετρηθούν υπέρ της συμμετοχής του και να αποδείξει με πρόσφορα μέσα ότι τα στοιχεία αυτά θα βρίσκονται στη διάθεση του κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, προσκομίζοντας τις απαραίτητες εγγυήσεις ότι είναι πράγματι σε θέση να εξασφαλίσει τη χρήση των μέσων αυτών (συγκεκριμένη δέσμευση). • Η αναθέτουσα αρχή δεν πρέπει να αποκλείει *a priori* κάποια αποδεικτικά μέσα

και τα αποδεικτικά μέσα δεν πρέπει να περιορίζουν υπερβολικά (αρχή αναλογικότητας) τη συμμετοχή. Συνεπώς, αν αποδεικνύεται ότι παρασχέθηκαν οι αναγκαίες αποδείξεις, ο διαγωνιζόμενος δεν μπορεί να αποκλεισθεί για το λόγο ότι αυτές οι αποδείξεις δεν είναι στο πλαίσιο της διακήρυξης. •Δεν δύναται, με το ένδυμα του δανεισμού ικανότητας, να εισέλθει στο διαγωνισμό επιχείρηση η οποία δεν θα μπορούσε να συμμετάσχει αυτοτελώς, επειδή στο πρόσωπο της υφίσταται λόγος αποκλεισμού».

45. Επειδή στην Κατευθυντήρια Οδηγία 10 της ΕΑΑΔΗΣΥ αναφέρεται ότι: «[...] 1. Ως υπεργολαβία ορίζεται η εξ επαχθούς αιτίας σύμβαση μίσθωσης έργου, δια της οποίας ο ανάδοχος σύμβασης αναλαμβάνει νομικές δεσμεύσεις έναντι άλλων νομικών ή φυσικών προσώπων, μη συνδεδεμένων με τον εργοδότη με νομικό δεσμό και με σκοπό την εκτέλεση μέρους της σύμβασης. Ο ανάδοχος παραμένει μόνος υπεύθυνος για το εκτελούμενο από τον υπεργολάβο μέρος. Η συμβατική σχέση μεταξύ υπεργολάβου και εργολάβου διέπεται από τα άρθρα 681 επομ. ΑΚ [...]. Επίσης, η βασική διάκριση της υπεργολαβίας από τη δάνεια εμπειρία, ήτοι τη δυνατότητα να επικαλείται ο υποψήφιος τα μέσα ή την εμπειρία τρίτων, ανεξαρτήτως των δεσμών που τον συνδέουν με αυτούς, προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής ως προς την οικονομική – χρηματοοικονομική επάρκεια⁶ ή την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, υπό τον όρο της δυνατότητας απόδειξης ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, έγκειται στο γεγονός ότι ο “δανειζόμενος” εξακολουθεί να είναι εκείνος που θα εκτελέσει τη σύμβαση, κάνοντας χρήση των πόρων – μέσων που δανείζεται από τρίτους κατά την εκτέλεση αυτής, ενώ στην υπεργολαβία το ανατεθέν τμήμα της σύμβασης που αναλαμβάνει ο υπεργολάβος εκτελείται από τον τελευταίο, υπό τους όρους της σύμβασης που συνάπτει ο ανάδοχος με τον υπεργολάβο [...]».

46. Επειδή η προσβαλλόμενη πράξη αναφέρεται ρητώς σε «*de facto* ένωση οικονομικών φορέων», ενώ στη συνέχεια, στις απόψεις της, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει ότι η νομική αντιμετώπιση της ένωσης προμηθευτών, προσωρινής σύμπραξης ή απλής συνεργασίας - καθώς δεν απαιτείται και είναι άσχετη η περιβολή συγκεκριμένης νομικής μορφής ή μη

για την υποβολή προσφοράς - είναι ίδια με την αντιμετώπιση του υποψήφιου αναδόχου που στηρίζεται στις ικανότητες τρίτων.

47. Επειδή ο προσφεύγων στην προσφυγή του, ως προς την απόρριψη της προσφοράς του, ισχυρίζεται ότι δεν μετείχε στο διαγωνισμό ως ένωση προμηθευτών αλλά ανεξάρτητα και σε συνεργασία με τρίτα πρόσωπα που δεν μετείχαν στο διαγωνισμό, στηριζόμενη στο θεσμό της δάνειας εμπειρίας, όπως ξεκάθαρα προκύπτει τόσο από τα σχετικά ΕΕΕΣ όσο και από τα συμφωνητικά συνεργασίας με τους παρέχοντες τη δάνεια εμπειρία.

48. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτει ότι ο προσφεύγων δεν έχει καταθέσει κοινή προσφορά με άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ως ένωση προσώπων και, παράλληλα, επισυνάπτει με την προσφορά του τα ιδιωτικά συμφωνητικά των τρίτων αυτών προσώπων βάσει των οποίων προκύπτει η φύση της μεταξύ τους σχέσης, ήτοι η δέσμευσή τους να του παρέχουν δάνεια εμπειρία τόσο ως προς την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα όσο και ως προς την χρηματοοικονομική επάρκεια. Επιπροσθέτως, δεν προκύπτει από κάποιο άλλο έγγραφο της προσφοράς του προσφεύγοντος ότι η βούλησή του ήταν να συμμετέχει στο εν θέματι διαγωνισμό ως μέλος ένωσης προσώπων.

49. Επειδή η αναθέτουσα αρχή ουδόλως αιτιολογεί το χαρακτηρισμό του προσφεύγοντος και των τρίτων στις ικανότητες των οποίων στηρίζεται ως *de facto* ένωση προσώπων και πως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για τέτοιου είδους σύμπραξη με τους ..... και ..... Ο όρος *de facto* αποδίδεται κατά την οικεία συναλλακτική πρακτική σε οικονομικές οντότητες που αν και δεν έχουν περιβληθεί συγκεκριμένη νομική μορφή, λειτουργούν συναλλακτικά σε επίπεδο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ως συγκεκριμένης μορφής εταιρείες, το οποίο δεν αποδεικνύεται εν προκειμένω. Επομένως, ο ισχυρισμός αυτός, όπως, συνακόλουθα, και ο οικείος ισχυρισμός της παρεμβαίνουσας, ότι από την κατατεθείσα προσφορά του προσφεύγοντος προκύπτει ότι πρόκειται για προσφορά που κατατέθηκε από *de facto* ένωση προσώπων πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

50. Επειδή ο θεσμός της δάνειας εμπειρίας δίνει τη δυνατότητα στους οικονομικούς φορείς να συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς στηριζόμενοι στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα ή οικονομική και

Αριθμός απόφασης: 382/2018

χρηματοοικονομική επάρκεια τρίτων εφόσον αποδεικνύουν τη δέσμευση αυτών προς τούτο και δεν συντρέχουν στο πρόσωπό τους λόγοι αποκλεισμού. Περαιτέρω, όπως έχει κριθεί από το ΔΕΕ, επιτρέπεται η σώρευση των δυνατοτήτων περισσότερων οικονομικών φορέων για την πλήρωση των ελάχιστων απαιτήσεων ικανότητας που θέτει η αναθέτουσα αρχή και ιδία ως προς τη σώρευση των δυνατοτήτων του λήπτη και του παρέχοντος την χρηματοοικονομική δυνατότητα και δεν υποχρεούται να πληροί τα κριτήρια επιλογής αυτοτελώς έκαστος φορέας αλλά αρκεί να τα πληροί συνολικά η προσφορά, εκτός αν η αναθέτουσα αρχή απαιτήσει το ελάχιστο επίπεδο της οικείας ικανότητας να καλύπτεται μόνο από έναν οικονομικό φορέα (βλ. Δ. ΡΑΙΚΟ, *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, Β΄ έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2017,σελ. 447 επόμε. και απόφ. ΑΕΠΠ 96/2017).

51. Επειδή στο άρθρο 3 των ΕΙΔΙΚΩΝ ΟΡΩΝ της Διακήρυξης προβλέπεται ρητώς ότι οι οικονομικοί φορείς μπορούν όσον αφορά το κριτήριο της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών με αυτούς ενώ επίσης ρητώς προβλέπει ότι στην περίπτωση αυτή οι εν λόγω οικονομικοί φορείς και αυτοί στους οποίους στηρίζονται είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης καθώς και ότι, υπό τους ίδιους όρους, οι ενώσεις οικονομικών φορέων μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων. Περαιτέρω, στην παρ. 3 του άρθρου 4 της Διακήρυξης αναφέρεται ρητώς ότι ο οικονομικός φορέας για την απόδειξη ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους τρίτων φορέων προσκομίζει έγγραφη δέσμευση των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό. Επομένως, από τους όρους τη Διακήρυξης προκύπτει ότι, ως προς τη χρηματοοικονομική επάρκεια, δεν απαιτείται ρητώς η πλήρωση του εν λόγω κριτηρίου επιλογής από έναν οικονομικό φορέα δανείζοντα την εμπειρία στον προσφεύγοντα.

52. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο προσφεύγων προσκομίζει και τις έγγραφες δεσμεύσεις των τρίτων ως προς τη στήριξη τους σε αυτόν προκειμένου να συμμετάσχει ως προσφέρων στο πλαίσιο του εν θέματι διαγωνισμού.

53. Επειδή η αναθέτουσα αρχή στη μεν προσβαλλόμενη επικαλείται τις διατάξεις των άρθρων 19 παρ. 2 και 75 παρ. 3 και 4 του Ν.4412/2016 στις δε απόψεις της επιπλέον και τις διατάξεις των άρθρων 254 και 307 ερειδόμενη επί εσφαλμένης νομικής βάσεως και ερμηνεύοντας εσφαλμένα τις εφαρμοστέες διατάξεις, σύμφωνα με τα ως άνω διαλαμβανόμενα δοθέντος ότι αμφότερες οι διατάξεις των άρθρων 254 και 307 εμπίπτουν στο Βιβλίο ΙΙ του ν. 4412/2016 και αφορούν σε αναθέτοντες φορείς και όχι αναθέτουσες αρχές, όπως εν προκειμένω. Ανεξαρτήτως τούτου και σύμφωνα με τα ανωτέρω αναλυτικά εκτεθέντα, ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής καθώς και ο οικείος ισχυρισμός της παρεμβαίνουσας ότι θα έπρεπε να υπερκαλύπτει ένας τουλάχιστον εκ των οικονομικών φορέων στους οποίους στηρίζεται ο προσφεύγων ως προς το κριτήριο της χρηματοοικονομικής επάρκειας πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Συνεπώς, γίνεται δεκτός ο οικείος ισχυρισμός του προσφεύγοντος.

54. Επειδή σύμφωνα με την προσβαλλόμενη δεν έχει υποβληθεί Υπεύθυνη Δήλωση από τους ..... και ..... που επί ποινή απόρριψης απαιτεί το άρθρο 2 παρ. 2 α (3) της Προσθήκης 4/Α των Γενικών Όρων της Διακήρυξης η οποία απαιτείται για κάθε μέλος της ένωσης όποια και αν είναι η νομική τους σχέση,

55. Επειδή ο προσφεύγων στην προσφυγή του υποστηρίζει ότι η εν λόγω Υπεύθυνη Δήλωση αφενός αφορά ενώσεις οικονομικών φορέων και αφετέρου αφορά αποκλειστικά και μόνο στο περιεχόμενο της συγκεκριμένης παραγράφου, δηλαδή στο τεχνικό προσωπικό για το οποίο υποβάλλεται κατάσταση προσωπικού που αποδεικνύει ότι ο οικονομικός φορέας διαθέτει προσωπικό με τις ειδικότητες που να μπορούν να παρέχουν τις εργασίες που περιγράφονται και όχι στο σύνολο του άρθρου. Περαιτέρω, αναφέρει ότι η εταιρεία ..... στηρίζει την εταιρεία του με το προσωπικό της ως υπεργολάβος, γεγονός που αποδεικνύεται με το σχετικό έντυπο ΕΕΕΣ καθώς και με το συμφωνητικό συνεργασίας.

56. Επειδή στο άρθρο 4 παρ. 2β των Ειδικών Όρων της Διακήρυξης προβλέπεται ρητώς σε ό,τι αφορά στο τεχνικό προσωπικό ότι οι ενώσεις οικονομικών φορέων που υποβάλλουν κοινή προσφορά, υποβάλλουν, κατά περίπτωση δικαιολογητικά, για κάθε οικονομικό φορέα που συμμετέχει στην

ένωση. Όπως έχει εκτενώς αναλυθεί, εν προκειμένω, δεν υφίσταται ένωση οικονομικών φορέων αλλά δάνεια εμπειρία και επομένως δεν τίθεται ζήτημα εφαρμογής του εν λόγω όρου και στις περιπτώσεις της δάνειας εμπειρίας χωρίς να υφίσταται ρητή σχετική αναφορά. Εξάλλου, η παρ. 2 α (3) του άρθρου 2 των Γενικών Όρων δεν αναφέρει ρητώς ότι, εκτός του προσφέροντος, οι υπεργολάβοι ή οι στηρίζοντες τον προσφέροντα πρέπει να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση στην οποία να δηλώνεται ότι θα υποβάλουν, υπογεγραμμένη ψηφιακά, χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου υπογραφής, στην οποία να αναγράφονται τα στοιχεία του διαγωνισμού στον οποίο συμμετέχουν και όσα αναφέρονται στο υπόδειγμα. Επομένως, ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος και, αντίστοιχα, να γίνει δεκτός ο πρώτος λόγος της προσφυγής.

57. Επειδή η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι ο προσφεύγων θα έπρεπε να έχει απορριφθεί και διότι, ως εκείνη «φρονεί», από τα προσκομισθέντα τιμολόγια των οικονομικών φορέων στις ικανότητες των οποίων στηρίζεται ο προσφεύγων αλλά και από ένα τιμολόγιο που εκείνος προσκομίζει δεν προκύπτει ότι πληροί ούτε σωρευτικά το κριτήριο της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος διότι ο ισχυρισμός αυτός κατατείνει στην τροποποίηση της προσβαλλόμενης με την προσθήκη νέου λόγου απόρριψης της προσφοράς του προσφεύγοντος σε αντίθεση με την παρ. 3 του άρθρου 362 του Ν.4412/2016 που προβλέπει παρέμβαση με αίτημα τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης. Έχει μάλιστα κριθεί (ΔΕφαΘ 232/2014) ότι σε περίπτωση που έγινε δεκτή προσφυγή αποκλεισθέντος διαγωνιζομένου, άλλος διαγωνιζόμενος που φρονεί ότι η προσφορά αυτή πρέπει εν τούτοις να απορριφθεί για διαφορετικό λόγο, μπορεί και υποχρεούται να ασκήσει προδικαστική προσφυγή κατά της πράξης αποδοχής της προδικαστικής προσφυγής του ανταγωνιστή του.

58. Επειδή, κατόπιν τούτου, και ίδια επειδή κρίθηκε ότι αβάσιμα απορρίφθηκε η προσφορά του προσφεύγοντος στο εν λόγω στάδιο του διαγωνισμού, με έννομο συμφέρον και παραδεκτά φέρονται προς εξέταση οι λοιποί λόγοι της προσφυγής, με ισχυρισμούς κατά της αποδοχής από την προσβαλλόμενη της προσφοράς της παρεμβαίνουσας. Και τούτο διότι κατόπιν της κρίσης ότι η προσβαλλόμενη πρέπει να ακυρωθεί ως μη νόμιμη

κατά το μέρος που απέκλεισε τον προσφεύγοντα από την συνέχεια του διαγωνισμού, ο προσφεύγων δεν είναι πλέον τρίτος ως προς την επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία και με έννομο συμφέρον αμφισβητεί την νομιμότητα της αποδοχής της προσφοράς της συνδιαγωνιζόμενης παρεμβαίνουσας και προβάλλει ισχυρισμούς που κατατείνουν στην απόρριψη της προσφοράς της.

59. Επειδή ο προσφεύγων στην προσφυγή του υποστηρίζει ότι η παρεμβαίνουσα, βάσει των εγγράφων τα οποία έχει υποβάλει στο διαγωνισμό, δεν διαθέτει σχετικούς με το αντικείμενο του διαγωνισμού κωδικούς δραστηριότητας (ΚΑΔ).

60. Επειδή η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της αναφέρει ότι η δραστηριότητα της παρεμβαίνουσας όπως συνάγεται από το σύνολο των εγγράφων (Πολιτικός Μηχανικός, εγγραφή στο ΤΕΕ κλπ) δικαιολογεί απολύτως τη δυνατότητα παροχής των υπηρεσιών όπως αυτές εξειδικεύονται στους Γενικούς και Ειδικούς Όρους της Διακήρυξης, η οποία, εξάλλου, δεν θέτει ως κριτήριο συγκεκριμένους κωδικούς ΚΑΔ για κανέναν συμμετέχοντα, ούτε εξετάστηκε ως της προϋπόθεση συμμετοχής για άλλον συμμετέχοντα.

61. Επειδή η παρεμβαίνουσα, αντικρούοντας τον ως άνω ισχυρισμό αναφέρει ότι σύμφωνα με το άρθρο 75 παρ. 2 του Ν. 4412/2016 (άρθρο 58 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ) όσον αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, οι οικονομικοί φορείς αρκεί να είναι εγγεγραμμένοι σε ένα από τα επαγγελματική ή εμπορικά μητρώα που τηρούνται στο κράτος μέλος εγκατάστασής τους, ότι ως διπλωματούχος Πολιτικός Μηχανικός απόφοιτος του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου είναι εγγεγραμμένη στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Εργολάβος Δημόσιων και Ιδιωτικών έργων, στο Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών με Μ.Ε.Κ. 26542 (<http://www.ypexd15.gr/Default.aspx?tabid=127>) και μέλος της ΠΕΣΕΔΕ (Πανελλήνιας Ένωσης Εργοληπτών Δημοσίων Έργων) και ότι εκ των ιδιοτήτων της αυτών είναι προφανές ότι μεταξύ των δραστηριοτήτων της είναι και οι υπηρεσίες συντήρησης – επισκευής εγκαταστάσεων, γεγονός εξάλλου που αποδεικνύεται από το πλήθος των συμβάσεων έργων τα οποία έχει καταθέσει και αφορούν στο σύνολό τους συντήρηση και επισκευή εγκαταστάσεων και ότι μάλιστα εκτελεί ήδη σήμερα το ίδιο έργο, παροχή υπηρεσιών συντήρησης στο πεδίο Βολής Κρήτης. Περαιτέρω, προβάλλει ότι

από κανένα όρο της διακήρυξης δεν προβλέπονται ή τίθεται ως όρος η ύπαρξη συγκεκριμένων ΚΑΔ.

62. Επειδή οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος ότι βάσει των εγγράφων που έχει καταθέσει η παρεμβαίνουσα, η δραστηριότητά της δεν καλύπτει το φυσικό αντικείμενο του διαγωνισμού προβάλλονται αορίστως διότι δεν προσδιορίζονται ούτε τα έγγραφα της προσφοράς της παρεμβαίνουσας από τα οποία προκύπτουν ΚΑΔ διάφοροι του ως άνω αντικειμένου αλλά ούτε αποδεικνύεται ότι η παρεμβαίνουσα δεν έχει δραστηριότητα που δεν δικαιολογεί τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό και πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι. Σε κάθε περίπτωση, όπως προκύπτει και από στοιχεία του φακέλου αλλά και από τους όρους της επίμαχης Διακήρυξης αφενός μεν δεν προβλέπεται ρητώς η απαίτηση ύπαρξης ορισμένων ΚΑΔ στη δραστηριότητα των συμμετεχόντων και αφετέρου η παρεμβαίνουσα διαθέτει την απαιτούμενη από τη Διακήρυξη επαγγελματική καταλληλότητα εφόσον είναι Πολιτικός Μηχανικός και είναι εγγεγραμμένη στο ΤΕΕ σύμφωνα με την προσφορά της.

63. Επειδή ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι λόγω του ότι ο διαγωνισμός αφορά σε προμήθεια υπηρεσιών συντήρησης-επισκευής εγκαταστάσεων, σύμφωνα με το Ν.4412/2016 Προσάρτημα Α Παράρτημα ΧΙ προϋποθέτει εγγραφή στο Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό Επιμελητήριο ενώ από τα νομιμοποιητικά έγγραφα τα οποία έχει καταθέσει η παρεμβαίνουσα προκύπτει μόνο η εγγραφή της στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΤΕΕ). Περαιτέρω, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι λόγω αυτού δεν έχει κατατεθεί το αποδεικτικό έγγραφο νομιμοποίησης «Πιστοποιητικό περί μεταβολών» της παραγράφου 3.β.(2) της Προσθήκης 5 στο παράρτημα Α, ενώ εφόσον πρόκειται για ατομική επιχείρηση θα έπρεπε να κατατεθεί ως αποδεικτικό έγγραφο νομιμοποίησης η έναρξη δραστηριότητας στη ΔΟΥ.

64. Επειδή, όπως αναφέρει η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της, η αναφορά του προσφεύγοντα σε σχετική υποχρέωση εγγραφής στο «Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό επιμελητήριο», αφορά σε συμβάσεις προμηθειών και όχι υπηρεσιών, όπως μια προσεκτική ανάγνωση του Παραρτήματος ΧΙ του Νόμου εύκολα καταδεικνύει, ενώ αντίστοιχα το πιστοποιητικό περί μεταβολών δεν απαιτείται και δεν μπορεί να αφορά σε

φυσικό πρόσωπο/ατομική επιχείρηση, η νομιμοποίηση της οποίας επιπλέον τεκμηριώνεται από όλα τα υποβληθέντα δικαιολογητικά.

65. Επειδή η παρεμβαίνουσα ομοίως υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί υποχρέωσης εγγραφής στο «Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό επιμελητήριο», αφορά σε συμβάσεις προμηθειών και όχι υπηρεσιών καθώς και ότι το Πιστοποιητικό Μεταβολών αφορά σε πρόσωπα με νομική μορφή και όχι σε φυσικά πρόσωπα και ότι, ανεξαρτήτως του τι «θεωρεί» η προσφεύγουσα, από κανένα σημείο της διακήρυξης δεν απαιτείται η έναρξη της δραστηριότητάς μου στη ΔΟΥ, η οποία εξ άλλου προκύπτει από το πλήθος των λοιπών εγγράφων που έχει υποβάλει αλλά και από την ήδη εκτελούμενη μεταξύ εκείνης και της αναθέτουσας αρχής σύμβαση συντήρησης, ενώ σε κάθε περίπτωση η αναθέτουσα αρχή έχει υποχρέωση να εφαρμόσει τη διάταξη του 102 παρ. 5 Ν. 4412/2016.

66. Επειδή όπως προκύπτει από το άρθρο 75 παρ. 2 του Ν.4412/2016 σε συνδυασμό με το Παράρτημα ΧΙ του Προσαρτήματος Α στο οποίο παραπέμπει, η εγγραφή στο «Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Βιομηχανικό επιμελητήριο» αφορά σε συμβάσεις προμηθειών και όχι υπηρεσιών, όπως εν προκειμένω. Επομένως, ο οικείος ισχυρισμός του προσφεύγοντος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Περαιτέρω, το πιστοποιητικό μεταβολών δεν απαιτείται για φυσικό πρόσωπο όπως βάσιμα υποστηρίζουν η αναθέτουσα αρχή και η παρεμβαίνουσα δοθέντος ότι η Διακήρυξη στην παράγραφο 3 β (2) της Προσθήκης 5 στο Παράρτημα Α αναφέρει ρητώς ότι απαιτείται «πιστοποιητικό περί μεταβολών της εταιρείας» για τις εταιρείες με τη μορφή ΟΕ ή ΕΕ. Εξάλλου, δεν απαιτείται από κανέναν όρο της Διακήρυξης και η υποβολή της έναρξης της δραστηριότητας της προσφεύγουσας στη ΔΟΥ για τα φυσικά πρόσωπα ως αποδεικτικό έγγραφο νομιμοποίησης, όπως βάσιμα υποστηρίζει η παρεμβαίνουσα. Επομένως, και ο ισχυρισμός αυτός του προσφεύγοντος είναι αβάσιμος.

67. Επειδή στην προσφυγή του ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι ενώ στο άρθρο 2. Παρ.4 των Γενικών όρων η διακήρυξη αναφέρει ότι «*οι υπεύθυνες δηλώσεις να φέρουν ημερομηνία ταυτόσημη με αυτή της ψηφιακής υπογραφής τους*», η παρεμβαίνουσα, τόσο στο ΕΕΕΣ όσο και στις υπόλοιπες

υπεύθυνες δηλώσεις τις οποίες έχει καταθέσει, παρά το γεγονός ότι τις υπογράφει ψηφιακά δεν έχει συμπληρώσει ημερομηνία.

68. Επειδή, όπως αναφέρει η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της, όλες οι Υπεύθυνες Δηλώσεις που υποβάλλονται στη Διοίκηση και φέρουν ψηφιακή υπογραφή κατά τις οικίες Νομοθετικές Προβλέψεις (ΠΔ 150/2001) διαθέτουν, εμφανίζουν -ψηφιακά και όχι χειρόγραφα- και αποδεικνύουν και την ημερομηνία που τέθηκε η εν λόγω ψηφιακή υπογραφή, συνιστώντας αμάχητο τεκμήριο που δεν επιτρέπει καμία αμφισβήτηση του. Και, όπως αναφέρει η αναθέτουσα αρχή, τόσο το ΕΕΕΣ όσο και οι λοιπές υπεύθυνες δηλώσεις του οικονομικού φορέα «.....» φέρουν τις ως άνω ενδείξεις ημερομηνίας υπογραφής -όπως άλλωστε και των λοιπών συμμετεχόντων, καθιστώντας και τον εν λόγω ισχυρισμό καταφανώς αβάσιμο.

69. Επειδή η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι όλες οι υπεύθυνες δηλώσεις που έχει καταθέσει φέρουν ψηφιακή υπογραφή με ημερομηνία, η οποία υπερκαλύπτει την τυχόν έλλειψη ημερομηνίας (σύνταξης) σε αυτές, εφόσον η ημερομηνία αυτών προκύπτει πέραν πάσης αμφισβήτησης από την ημερομηνία της ψηφιακής υπογραφής.

70. Επειδή από το σύνολο των όρων της εν θέματι Διακήρυξης καθίσταται σαφές βάσει ρητών προβλέψεων και παραπομπών ότι όλα τα ιδιωτικά έγγραφα που υποβάλλονται στο διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού πρέπει να φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών, ενώ στο άρθρο 1 παρ. 4 της Διακήρυξης αναφέρεται ρητώς ότι: *«Για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό, οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς (προμηθευτές) απαιτείται να διαθέτουν ψηφιακή υπογραφή, χορηγούμενη από πιστοποιημένη αρχή παροχής ψηφιακής υπογραφής και να εγγραφούν στην πλατφόρμα του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), στην ιστοσελίδα www.promitheus.gov.gr, ακολουθώντας τη διαδικασία εγγραφής που περιγράφεται σε αυτή [...]*».

71. Επειδή, κατά τα ως άνω διαλαμβανόμενα, η ημερομηνία ανήκει εκ της φύσεώς της στο ουσιώδες περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης και αν δεν φέρει ημερομηνία δεν είναι έγκυρη ως μη γενομένη (πρβλ ΣΤΕ 244/2007, 336/2006, 3779/2004). Κατ' ακολουθίαν, η υποβολή υπευθύνων δηλώσεων εκ

Αριθμός απόφασης: 382/2018

μέρους συμμετεχόντων σε διαγωνισμούς χωρίς ημερομηνία συνεπάγεται τον αποκλεισμό τους από το επόμενο στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας, δοθέντος ότι επί δηλώσεων οι οποίες υποβάλλονται προς απόδειξη κατοχής ορισμένων προσόντων ή ιδιοτήτων που τάσσονται από τη διακήρυξη ως προϋποθέσεις για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό, η ύπαρξη ημερομηνίας υπογραφής είναι απαραίτητη για τη διαπίστωση της συνδρομής των προσόντων αυτών στο πρόσωπο των διαγωνιζομένων κατά τον κρίσιμο χρόνο της διενέργειας του διαγωνισμού (ΣτΕ ΕΑ 1014/2004). Στο υποχρεωτικό περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης περιλαμβάνεται και η υπογραφή του δηλούντος (ΣτΕ 1760/2011), χωρίς ωστόσο να απαιτείται αποκλειστικά φυσική υπογραφή.

72. Επειδή όλες οι υπεύθυνες δηλώσεις που κατέθεσε η παρεμβαίνουσα και οι οποίες, κατά ρητή πρόβλεψη της Διακήρυξης αλλά και του άρθρου 15 της ΥΑ με αρ. 56902/215/19-5-2017 (βλ. σκέψη 33 της παρούσας), δεν χρήζουν θεώρησης του γνησίου της υπογραφής, υπεβλήθησαν δε μέσω του ΕΣΗΔΗΣ την 15^η και την 16η-02-2018, ήτοι στο χρονικό διάστημα που προβλέπονταν από τη Διακήρυξη και έλαβαν κατά νόμον βεβαία χρονολογία αφού φέρουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή και υπεβλήθησαν ηλεκτρονικά.

73. Επειδή σύμφωνα με τα άρθρ. 22, 36, 37 παρ. 3, 92 του ν. 4412/2016 και άρθρ. 9 της ΥΑ 56902/2015, ο χρόνος υποβολής της προσφοράς βεβαιώνεται αυτόματα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, με υπηρεσίες χρονοσήμανσης.

74. Επειδή αφενός η ψηφιακή υπογραφή συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα και αφετέρου η προσήκουσα υπογραφή της υπεύθυνης δήλωσης αποτελεί ουσιώδες στοιχείο αυτής, ώστε η δήλωση να είναι έγκυρη (ΔεΦ Αθ (Ασφ) 93/2013, ΣτΕ 2017/2010, ΕΑ ΣτΕ 234/2010, πρβλ. ΕΑ 736/2009, 938/2007).

75. Επειδή με την θεώρηση του γνησίου της τεθείσας υπογραφής προσδίδεται βεβαία χρονολογία στην δήλωση αυτή, κατ' άρθρο 171 παρ. 2 του ΚΔΔικ και η ημερομηνία θεώρησης του γνησίου της υπογραφής του δηλούντος αναπληρώνει την ελλείπουσα ημερομηνία υπογραφής του (ΣτΕ 3867/2015).

Αριθμός απόφασης: 382/2018

76. Επειδή, εν προκειμένω, η Διακήρυξη ρητώς δεν απαιτεί θεώρηση του γνησίου της υπογραφής προφανώς λόγω της πρόβλεψης ψηφιακής υπογραφής των υπεύθυνων δηλώσεων, η οποία αναπληρώνει κατ' αναλογία την ελλείπουσα ημερομηνία υπογραφής του δηλούντος. Εξάλλου, όλες οι υπεύθυνες δηλώσεις της παρεμβαίνουσας είναι ψηφιακά υπογεγραμμένες και διαθέτουν βέβαιη χρονολογία όπως βάσιμα ισχυρίζεται τόσο η αναθέτουσα αρχή όσο και η παρεμβαίνουσα. Επομένως, ο οικείος ισχυρισμός του προσφεύγοντος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

77. Επειδή ο προσφεύγων στην προσφυγή του υποστηρίζει ότι ενώ στο άρθρο 4. Παρ.1 των Ειδικών Όρων η διακήρυξη απαιτείται ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών για τα οικονομικά έτη 2015, 2016, 2017 να μην είναι μικρότερος των 150.000€ για τη συστηματική παροχή υπηρεσιών συντήρησης-επισκευής εγκαταστάσεων, η παρεμβαίνουσα έχει καταθέσει πίνακα από τον οποίο διαφοροποιείται τόσο το αναφερόμενο στο ΕΕΕΣ ποσό καθώς και το ότι έχει συμπεριλάβει και τιμολόγια του 2018, τα οποία ακόμη και αν αφαιρεθούν, το σύνολο που προκύπτει ήτοι 165.512,22€, έρχεται ξανά σε αντίθεση με αυτό που δηλώνει στο ΕΕΕΣ. Επίσης, αναφέρει ότι έχει συμπεριλάβει έργα τα οποία καμία σχέση δεν έχουν τόσο με τη συντήρηση εγκαταστάσεων όσο και με τη συστηματική παροχή όπως αυτή απαιτείται από το σχετικό άρθρο. Συγκεκριμένα εάν τα έργα με Τ.Π.Υ. 124, 125, 12, 136, 137, 140, 146, 150, 152, 156, 162, 163, 164, 169, 170, 171, 172, 173 πρέπει να αφαιρεθούν από το σύνολο λόγω μη πλήρωσης της παραπάνω απαίτησης, το τελικό σύνολο θα διαμορφωθεί στις 145.409,02€ κάτω δηλαδή από το ελάχιστο των 150.000,00€ το οποίο απαιτείται από τη διακήρυξη και λόγω των παραπάνω και σε συνδυασμό με το Άρθρο 3 παρ. 4 και 6. των Ειδικών Όρων, η προσφορά θα έπρεπε να απορριφθεί.

78. Επειδή η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της αναφέρει ότι το σύνολο των παρασχεθεισών υπηρεσιών που ο οικονομικός φορέας «.....» αναφέρει στην αναλυτική κατάσταση «δήλωσης κύκλου εργασιών» που υπέβαλε, αφορούν σε υπηρεσίες συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων -αποδέκτης πολλών από τις οποίες ήταν άλλωστε το ίδιο το ΠΒΚ- όπως πολύ εύκολα και πέραν αμφιβολίας μπορεί οποιοσδήποτε να διαπιστώσει. Δεδομένου ότι ο Προσφεύγων δεν αμφισβητεί την εγκυρότητα

Αριθμός απόφασης: 382/2018

των υποβληθέντων δικαιολογητικών του εν λόγω οικονομικού φορέα, ο ισχυρισμός ότι σχεδόν οι μισές από τις αναγραφόμενες υπηρεσίες (όπως στεγανοποιήσεις τοίχων, αποκαταστάσεις βλαβών κ.ο.κ.) «δεν συνιστούν συντήρηση κτιριακών εγκαταστάσεων» και ως εκ τούτου μάλιστα θα έπρεπε να αφαιρεθούν από τον συνολικό δηλωθέντα κύκλο εργασιών(I), είναι απολύτως αυθαίρετος και αβάσιμος, δεν συνάδει με τις αρχές της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών, και τίθεται στο τέλος της προσφυγής με χαρακτηριστικά παρελκυστικό τρόπο μόνο για τη δημιουργία εντυπώσεων προς την Επιτροπή.

79. Επειδή η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται ότι από τον πίνακα κύκλου εργασιών των ετών 2015, 2016 και 2017 που έχει καταθέσει προκύπτει με απόλυτη βεβαιότητα ότι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών της ειδικά για εργασίες συντήρησης για τα άνω έτη ανέρχεται στο ποσό των 170.430,22 ευρώ και μάλιστα ο ετήσιος κύκλος εργασιών της όσον αφορά το έτος 2016 διαμορφώνεται στο ποσό των 223.696,84 ευρώ και αφορά αποκλειστικά εργασίες συντήρησης με εργοδότη το Πεδίο Βολής Κρήτης, δηλαδή, την ίδια αναθέτουσα αρχή, για δε το έτος 2017 με ετήσιο τζίρο 273.762,52 ευρώ κατά το μεγαλύτερο μέρος του αφορά εργασίες συντήρησης και επισκευών των εγκαταστάσεων του Πεδίου Βολής Κρήτης, του οποίου τυγχάνει ανάδοχος προηγούμενου διαγωνισμού και, επομένως, πληρούται πλήρως στο πρόσωπό της η συστηματική παροχή υπηρεσιών συντήρησης, δηλαδή η συνεχής, μόνιμη και τακτή παροχή των σχετικών υπηρεσιών. Εξάλλου, αναφορικά με τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος ότι τα έργα που έχει συμπεριλάβει στον πίνακα αφορούν και τιμολόγια του 2018 και αυτός είναι αβάσιμος, διότι ναι μεν τα τιμολόγια έχουν εκδοθεί το έτος 2018, αλλά αφορούν υπηρεσίες έργα τα οποία έχουν λάβει χώρα τον 11ο και 12ο μήνα του 2017 όπως ρητά αναφέρεται σε αυτά.

80. Επειδή όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, πράγματι στο ΕΕΕΣ που έχει υποβάλει η παρεμβαίνουσα αναγράφεται διαφορετικό ποσό από εκείνο του συνολικού ποσού του πίνακα κύκλου εργασιών. Ωστόσο, ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος προβάλλεται αλυσιτελώς διότι ακόμα κι αν ήθελε υποτεθεί ότι ο πραγματικός κύκλος εργασιών είναι 159.340,91 ευρώ ή 165.512,22 ευρώ αντί του ποσού των 170.430,22 ευρώ

Αριθμός απόφασης: 382/2018

από τη Διακήρυξη ρητώς απαιτείται ο μέσος ειδικός ετήσιος κύκλος να μην είναι μικρότερος των 150.000 ευρώ. Επομένως, σε κάθε περίπτωση η παρεμβαίνουσα θα πληρούσε τον ως άνω όρο της Διακήρυξης. Περαιτέρω, οι συγκεκριμένες Τ.Π.Υ που επικαλείται ο προσφεύγων αφορούν σε σχετικές υπηρεσίες όπως βάσιμα υποστηρίζουν η αναθέτουσα αρχή και η παρεμβαίνουσα και, πάντως, η διαφοροποίηση των ως άνω ποσών, συνιστούν ασάφεια σχετικά με όρο της Διακήρυξης που τίθεται επί ποινή αποκλεισμού και η αναθέτουσα αρχή, σε περίπτωση που χρειάζονταν, όφειλε να ζητήσει τις προβλεπόμενες στην παρ. 5 του άρθρου 102 του Ν.4412/2016 διευκρινίσεις και όχι να απορρίψει την προσφορά της παρεμβαίνουσας. Επομένως, ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος ως προς την απόρριψη της προσφοράς της παρεμβαίνουσας λόγω μη πλήρωσης του εν λόγω όρου πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

81. Επειδή, τέλος, ο προσφεύγων προβάλλει στην προσφυγή του ότι στο άρθρο 4. Παρ.2β. των Ειδικών Όρων η διακήρυξη απαιτεί να υποβληθεί κατάσταση προσωπικού θεωρημένη από την αρμόδια αρχή που να αποδεικνύει ότι διαθέτει προσωπικό με ειδικότητες που μπορεί να παρέχει τις εργασίες που περιγράφονται στο Άρθρο 9. Αντίθετα, η παρεμβαίνουσα έχει καταθέσει πίνακα τον οποίο έχει συντάξει η ίδια καθώς και ελλιπείς πίνακες προσωπικού (όχι ετήσιους) και αναγγελίες προηγούμενων ετών από τα οποία δεν προκύπτει ότι διαθέτει το απαιτούμενο προσωπικό.

82. Επειδή η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της επισημαίνει ότι στα δικαιολογητικά που υπέβαλε η παρεμβαίνουσα και ελέγχθηκαν από την ίδια, περιλαμβάνεται και έγκυρο έντυπο Ε4 «Πίνακας Προσωπικού» νόμιμα θεωρημένο με αρ. θεώρησης ΠΠ 1247034/19-4-2016 από την Επιθεώρηση Εργασίας, με τα στοιχεία των απασχολούμενων μισθωτών, ενώ η παρεμβαίνουσα υπέβαλε επιπλέον -και πέραν των προβλεπόμενων από τη Διακήρυξη- και πίνακα προσωπικού συνοδευόμενο από ΑΠΔ υπηρεσιών ενός χρόνου, τεκμηριώνοντας σαφώς και πέραν αμφιβολίας την δυνατότητα του διαθέσιμου προσωπικού για την παροχή των τεχνικών υπηρεσιών που περιγράφονται στο άρθρο 9 των ειδικών όρων της Διακήρυξης, καθιστώντας και τον εν λόγω ισχυρισμό σαφώς αβάσιμο.

Αριθμός απόφασης: 382/2018

83. Επειδή η παρεμβαίνουσα έχει υποβάλει νόμιμα θεωρημένο με αρ. θεώρησης ΠΠ 1247034/19-4-2016 από την Επιθεώρηση Εργασίας το έντυπο Ε4 Πίνακας Προσωπικού στοιχεία των απασχολούμενων μισθωτών ενώ ο συνταχθείς από εκείνη πίνακας προσωπικού και οι προσκομισθείσες Α.Π.Δ ενός έτους για το αυτό έργο του οποίου είναι ήδη ανάδοχος, ήτοι συντήρηση – επισκευή εγκαταστάσεων ΠΒΚ, έχει γίνει επί πλέον των απαιτούμενων από τη διακήρυξη, προκειμένου να θεμελιωθεί ότι διαθέτει το απαιτούμενο για την εκτέλεση κάθε είδους εργασιών, ήτοι οικοδομικών, ξυλουργικών, υδραυλικών, ψυκτικών κλπ., που είναι και το ζητούμενο από το σχετικό όρο της διακήρυξης, αντίθετα με τον προσφεύγοντα, ο οποίος ουδόλως αποδεικνύει την επάρκειά του σε προσωπικό το οποίο έχει ειδικότητες που δύνανται να παρέχουν τις εργασίες που περιγράφονται στο άρθρο 9 του Παραρτήματος Β. Περαιτέρω, αναφέρει ότι έχει επίσης υποβάλει την από 7/2/2018 βεβαίωση της αναθέτουσας αρχής, ότι στα πλαίσια της ήδη εκτελούμενης μεταξύ τους σύμβασης συντήρησης των εγκαταστάσεων του ΠΒΚ, προκύπτει ότι έχουν εργασθεί ως προσωπικό της οι ..... και .....

84. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, οι ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής και της παρεμβαίνουσας είναι βάσιμοι διότι στην προσφορά της η παρεμβαίνουσα έχει καταθέσει όλα τα απαραίτητα με τις απαιτήσεις της Διακήρυξης έγγραφα σχετικά με το προσωπικό ως τα περιγράφουν στις απόψεις και στην παρέμβασή αντίστοιχα. Επομένως, ο οικείος ισχυρισμός του προσφεύγοντος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

85. Επειδή γίνεται δεκτή εν συνόλω η εισήγηση.

86. Επειδή κατ' ακολουθίαν, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή.

87. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, πρέπει να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε ο προσφεύγων.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την προδικαστική προσφυγή.

Αριθμός απόφασης: 382/2018

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη κατά το κεφάλαιο που απορρίπτει την προσφορά του προσφεύγοντος.

Ορίζει την επιστροφή στον προσφεύγοντα του παραβόλου ποσού χιλίων τετρακοσίων δέκα (1.410) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε την 25-4-2018 και εκδόθηκε στις 15-5-2018 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Ειρήνη Ε. Αψοκάρδου

Φιλία Κοντραφούρη